

50 VUOTTA VAPAAEHTOISTA MAANPUOLUSTUSTYÖTÄ

MAANPUOLUSTAJA

Maanpuolustuskieltojen jäsenlehti • 2/2017

SUOMI 100

Suomen Sotilas on maamme suurin ja vanhin riippumaton sotilasaikakausjulkaisu. Vuosikerta sisältää kuusi lehteä – yhteensä yli 500 sivua täyttä asiaa maanpuolustuksesta, sota- taidosta, sotilastekniikasta ja sotahistoriasta.

Tilaa Suomen Sotilas

Maanpuolustus-
kiltalaiselle
hintaa vain
Kestotilaus
55 €/12 kk
jatkuen MPKL-jäsenhintaan
62 €/12 kk (v. 2017)

✓ **KYLLÄ KIITOS!**

Tilaan Suomen Sotilaan / 2017 alkaen

✓ Maanpuolustuskiltalaiselle hinta

vain 55 €/12 kk

TILAA NYT

Tilaaajan tiedot:

Nimi: _____

Osoite: _____

Postinro: _____

Postitoimipaikka: _____

Puh. nro _____

Posti-
maksu
maksettu

**KUSTANNUS OY
SUOMEN MIES**

00003 HELSINKI

Vastauslähetystunnus
nro 5007541

**TILAA
NYT**

**Täytä ja lähetä
oheinen kuponki**

**tai soita tilaus
(03) 4246 5334**

**Voit tilata myös
sähköpostitse:
asiakaspalvelu@
jaicom.com**

Tietoja voidaan käyttää suoramarkkinoinnissa.

Vahdinvaihto

TÄTÄ LUKIESSANNE on puheenjohtajakauteni loppu-
suoralla. Menneet kuusi vuotta ovat kuluneet hämmäs-
tyttävällä nopeudella. Kun aloitin puheenjohtajana vuo-
den 2012 alussa, minulla oli melko selkeä ajatus siitä,
mitä tehtävä pitää sisällään ja mitä se edellyttää. Työn
määrä ja laajuus sekä monet ulottuvuudet olivat kuiten-
kin yllätys. Puheenjohtajan tehtävän monimuotoisuus
ja sen vaatima aika on ollut enemmän kuin osasin odot-
taa.

PARASTA TÄSSÄ TYÖSSÄ on ollut mahdollisuus saa-
da tavata suuri joukko upeita ihmisiä. Intohimoisia ja
innostavia kiltalaisia, jotka tekevät pyyteettömästi va-
paaehtoista työtä oman aselajinsa tai joukko-osastonsa
hyväksi. Tämä on työtä, jota tehdään maanpuolustus-
tahdon ylläpitämiseksi ja lujittamiseksi sekä yhteiskun-
nan turvallisuuden ja meidän kaikkien hyväksi. Olen
oppinut teiltä paljon, ja lukuisat muistot ovat painuneet
lähtemättömästi mieleen.

KOKONAISTURVALLISUUDEN ja maanpuolustuk-
sen kenttä on meillä laaja ja monitasoinen. Tehtäväs-
säni olen päässyt näkemään, miten viranomaispuoli
varautuu erilaisiin tilanteisiin ja miten valmiuttamme
pidetään yllä. Tämä on antanut myös mahdollisuuden
ymmärtää syvemmin vapaaehtoistoimintaa ja sen moni-
naisuutta. Maanpuolustuskiltojen liitolla on tässä koko-
naisuudessa oma selkeä ja tarpeellinen roolinsa. Me pi-
dämme yllä maanpuolustustahtoa ja tarjoamme väylän
tiiviseen yhteyteen joukko-osastojen ja aselajien kans-
sa. Mikään muu vapaaehtoisen puolen toimija ei kyke-
ne samaan.

KILTATYÖ ei ole ainoastaan sisäänpäin katsovaa ja
omaan tekemiseen keskittyvää. Liitto ja sen lukuisat toi-
mijat ovat aktiivisia niin Maanpuolustuskoulutusyhdis-
tyksen toiminnassa kuin monilla muilla foorumeillakin.
Näin täytyykin olla. Itse olen pyrkinyt edistämään ra-
kentavaa ja yhteistyötä lisäävää linjaa joka suuntaan.

OMISTA KESKEISISTÄ tavoitteistani, jotka itselle-
ni kuusi vuotta sitten asetin, voidaan mainita järjestö-
rakenteen kehittäminen, talouden tasapainottaminen
ja yhteistyö muiden keskeisten maanpuolustusjärjestö-
jen kanssa. Järjestöpuolella olemme menneet eteenpäin.
Säännöt on uusittu, liittovaltuuston roolia ja työskente-
lytapaa on kehitetty ja uusi toiminnallisesti erinomai-

nen jäsenrekisteri on otettu käyttöön. Varsinkin viimeksi
mainittu on tuonut selkeää lisäarvoa ja kustannussääs-
töä jäsenyhdistyksille. Tämän kaltaiset jäsenyhdistysten
toimintaedellytysten parantamiset ovatkin liiton keskei-
siä tehtäviä.

LIITTOMME TALOUS on kehittynyt suotuisasti. Olem-
me onnistuneet lisäämään omaa varainhankintaa ja vä-
hentämään riippuvuutta julkisesta tuesta, joka on va-
litettavasti jatkuvasti laskenut. Viisautta onkin pitää
myös jatkossa huolta omista rahoituslähteistä. Yksi erit-
tään myönteisesti kehittynyt tulonlähde on omistamam-
me Kustannusyhtiö Suomen Mies. Siellä on tehty hyvää
työtä, luotu uusia tuotteita ja kannattavalla toiminnal-
la mahdollistettu hyvä osingonmaksukyky omistajalle.
Haluan myös erikseen mainita Maapuolustuksen Tuki
ry:n, joka hankkii varoja kaikille maanpuolustusjärjes-
töille. Välillä tuntuu, ettei siellä tehdyn työn merkitystä
täysin hahmoteta tai arvosteta. Kiltujen osalta tämä ar-
vostus on kyllä kunnossa.

KOLMAS TAVOITTEENI oli lisätä järjestöjen viestin-
nällistä yhteistyötä, ideaalina jopa yhteinen julkaisutoi-
minta. Tässä ei ole onnistuttu, mutta olen edelleen sitä
mieltä, että ajatusta ei kannata haudata. Tulevaisuus
näyttää.

YLLÄ KOOTTUNA oma tiivistetty näkemykseni kulu-
neista kuudesta vuodesta. Jätän tuon ajan ja aikaan-
saannokseni muiden arvioitaviksi. Nyt on aika keskittyä
tulevaan. Liitolle on valittu uusi puheenjohtaja, **Marko
Pattrakka**. Hänet tunnetaan yhteistyökykyisenä ja ai-
kaansaavana henkilönä. Hänen pitkä taustansa kilta- ja
maanpuolustustyössä auttaa onnistumaan uudessa teh-
tävässä. Uskon ja luotan siihen, että annatte hänelle
yhtä laajan ja vankkumattoman tuen, jonka itsekin olen
saanut.

OMALTA OSALTANI yli kolmenkymmenen vuoden jä-
senyys ja vuonna 1989 alkanut aktiivitoiminta killoissa
palaa nyt lähtöruutuun. Kuten liittokokouksessa mainit-
sin, saattaa olla suuri vaara, että omat kiltani saavat mi-
nusta aktiivisen rivijäsenen.

*Kiitos kaikesta ja ratsuväen tapaan,
Hakkaa päälle!*
Pauli Mikkola

Perinneradistit aktiivisina Mikkelissä s. 16

s. 46

Jääkärilippu liehuu jälleen Vaasassa

Maamme kaikkien jääkärilippujen ”äiti”, Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n lippu, liehuu jälleen jääkärien kaupungissa Vaasassa, kun kaupungissa järjestetään 23.–25.2.2018 jääkärien pääjoukon Suomeen paluun valtakunnalliset 100-vuotismuistojuhlallisuudet.

Tutkamieskilta

mukana Ilmatorjuntamuseon kevään tapahtumissa

s. 18

s. 9

Muistoissa Hattuvaaran taistelut

Ilomantsin Hattuvaaran Taistelijan Talolla vietettiin heinäkuun viimeisenä lauantaina Hattu taistelee -tapahtumaa.

Maanpuolustaja

Maanpuolustuskiltojen liitto
ry:n jäsenlehti
www.mpkl.fi

Toimitus

MPKL ry, Döbelninkatu 2,
00260 Helsinki
www.mpkl.fi

Jäsenmaksu- ja jäsenrekisteriasiat

Päivi Ruusuvaara
p. (09) 4056 2012
jasenasiat@mpkl.fi

Vastaava päätoimittaja

Nina Sneitz

Kustantaja

Kustannus Oy Suomen Mies
Döbelninkatu 2
00260 Helsinki
010 423 8380
www.suomensotilas.fi

Kannen kuva

SA-kuva

Paino

Punamusta

SISÄLLYS

Pohjois-Karjalan Tykistökilta ry

6 Aselepoa muisteltiin aidoilla taistelupaikoilla

Ratsumieskilta ry

9 Muistoissa Hattuvaaran taistelut
12 Muistopäivät ilman veteraaneja
14 Ratsuväki teki paluun Kouvolan kasarmille

Kaakkois-Suomen Viestikilta ry

16 Perinneradistit aktiivisina Mikkelissä

Tutkamieskilta ry

18 Kilta mukana Ilmatorjuntamuseon tapahtumissa
23 Ohjusten alkuaika

Suomenlinnan Rannikotykistökilta ry

28 Kuivasaaren kesä
30 Järvön kesä

Pohjanlahden Laivastokilta ry

31 Harmaat laivat Vaasassa
34 Onnistunut Suomi 100 -tapahtuma Vaasassa

Maanpuolustuskiltojen säätiö

33 MPKL:n säätiön apurahat 10 000 €

Sääkilta ry

36 Sääkilta juhli tasavuosia Niinisalossa

Kiltasisartoimikunta

38 Yhteistoimintaa yli Suomenlahden

Porin Prikaatin Kilta ry

41 Tarmokas Tarmo 102 vuotta

Karjalan Prikaatin Kilta ry

42 Kilta täyttää tasavuosia

Pohjan Viestikilta ry

43 Viestivälineriippuvuus ja viestinnän luotettavuus?

Österbottens Försvargille – Pohjanmaan Maanpuolustuskilta ry

46 Jääkärilippu liehuu jälleen Vaasassa

Suomi 100

48 Jääkärien kahdeksan kuukautta sodassa

Tykki jysähti itärajan pinnassa Ilomantsin Öykkösenvaarassa sodista selviämisen kunniaksi

■ Öykkösenvaaran kallio tärähti, kun 75 millimetrin kevyt kenttäkanuuna jysäytettiin Pohjois-Karjalan Tykistökil-
lan toimesta.

Aselepoa muisteltiin

Jatkosodan päättymisen vuosipäivää juhlistettiin syyskuun 5. päivänä Ilomantsin Öykkösenvaarassa paikalla, jossa 21. Prikaati pysäytti Neuvostoliiton Maaselän kannakselta alkaneen suurhyökkäyksen heinäkuun 29. päivänä vuonna 1944.

■ TEKSTI JA KUVAT:
ARMAS HÄRKÖNEN

Arvokas ja monipuolinen ohjelmakokoinaisuus kulminoitui iltapäivällä, kun Pohjois-Karjalan Tykistökilta jysäytti 75 millimetrin kevyellä kenttäkanuunalla kunnialaukauksen itsenäiselle Suomelle ja sotaveteraaneille. Savun hälvettyä **Vilho Huuskosen** esittämä kenraalimajuri E.J. Raappana komensi hiljaisen hetken sankarivainajien muistoksi.

Ilomantsin Sotahistoriallisen Työryhmän kunniapuheenjohtaja **Kaarlo Nygrén** totesi tervetuliaispuheessaan, että vuoden 1944 suurhyökkäyksessä punalippu tuotiin alueelle, ja sen tarkoitus oli korvata Suomen sinivalkoiset tunnukset.

– Niin ei kuitenkaan käynyt, vaan tänne hyökkäävät joukot lyötiin valtaamaltaan maa-alueelta, ja niiden aseet, liput ja sotilaskunnia vietiin.

Kiitos veteraaneille

Ilomantsin Sotahistoriallisen Työryhmän koordinoiman tapahtuman teemana oli: Sodasta selvittiin – kiitos veteraaneille. Tapahtumassa kaikkiaan 16 järjestävää yhteisöä, yhdistystä ja yritystä toimivat Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden Yhdessä-teeman merkeissä.

– Öykkösenvaara on timantti – muita väheksymättä – Pohjois-Karjalan muistomerkkien ja taistelupaikkojen joukossa. Ilomantsilaiset

aidolla taistelupaikalla

voivat olla todella ylpeitä perinneyöstä, jota olette täällä tehneet, Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin ja reserviläispiirien toiminnanjohtaja, eversti **Jouni Mattila** totesi.

Hän on myös itse Pohjois-Karjalan perinneyhdyshenkilö ja katsoi juhlapuheessaan ainoastaan eteenpäin – lähitulevaisuuteen. Vuonna 2011 alkanut perinneaikakauteen siirtyminen tapahtuu neljässä eri vaiheessa.

– Nyt voin teille ilolla todeta, että Pohjois-Karjalassa on siirrytty elokuussa tärkeimpään eli kolmanteen vaiheeseen, jossa uusi hallintomalli toimeenpannaan ja jalkautetaan kuntiin.

■ Ilomantsilaista ekumeniaa. Pääseurakuntien kirkkoherrat **Sepo Kuosmanen** (oik.) ja **Ioannis Lampropoulos** toimittivat kenttähartauden ja sankarivainajien muistopalveluksen.

■ Jatkosodan päättymisen vuosipäivän juhlaan Ilomantsin Öykkösenvaarassa osallistui yli 150 henkilöä. Kunnioitettuja sotaveteraaneista olivat mukana Sakari Sarola (istumassa toinen vas.), Veikko Määttänen, Reino Kurvinen, Erkki Puhakka ja Pekka Hiltunen.

Viisi veteraania

Ilomantsin pääseurakuntien kirkkoherrat **Sepo Kuosmanen** ja **Ioannis Lampropoulos** toimittivat kenttähartauden ja sankarivainajien muistopalveluksen. Ilomantsin Mieslaulajat kajauttivat ilmoille muun muassa *Veteraanin iltahuudon* ja *Finlandian*. Rajasotilaskotisarten lounaalla nautittiin hernekeittoa. Tapahtumaan osallistui viisi sotaveteraania.

– Hieno oli juhla, ilomantsilaiset **Reino Kurvinen** ja **Veikko Määttänen** kehuivat.

Reino Kurvinen muisteli ryhmänsä olleen syyskuun 4. päivän aamuna vuonna 1944 telassa, kun kirjuri oli tullut kertomaan, että aselepo astuu voimaan.

– Kyllähän se tuntui hienolta, kun kuuli, että sota viimeinkin loppuu. Tosin naapuri soti vielä vuorokauden, hän kertoi.

Tapahtumassa oli myös mahdollisuus tutustua oppaiden johdolla taistelualueen entisöityihin kohteisiin ja Pohjois-Karjalan Asehistoriallisen Killan kalustonäyttelyyn.

■ Ilomantsin mottitaistelussa tuhottu neuvostoliittolainen T-26 -panssarivaunu.

Muistoissa Hattuvaaran taistelut

■ TEKSTI JA KUVAT: ARMAS HÄRKÖNEN

Rakuunat aloittamassa ja lopettamassa jatkosotaa Ilomantsissa

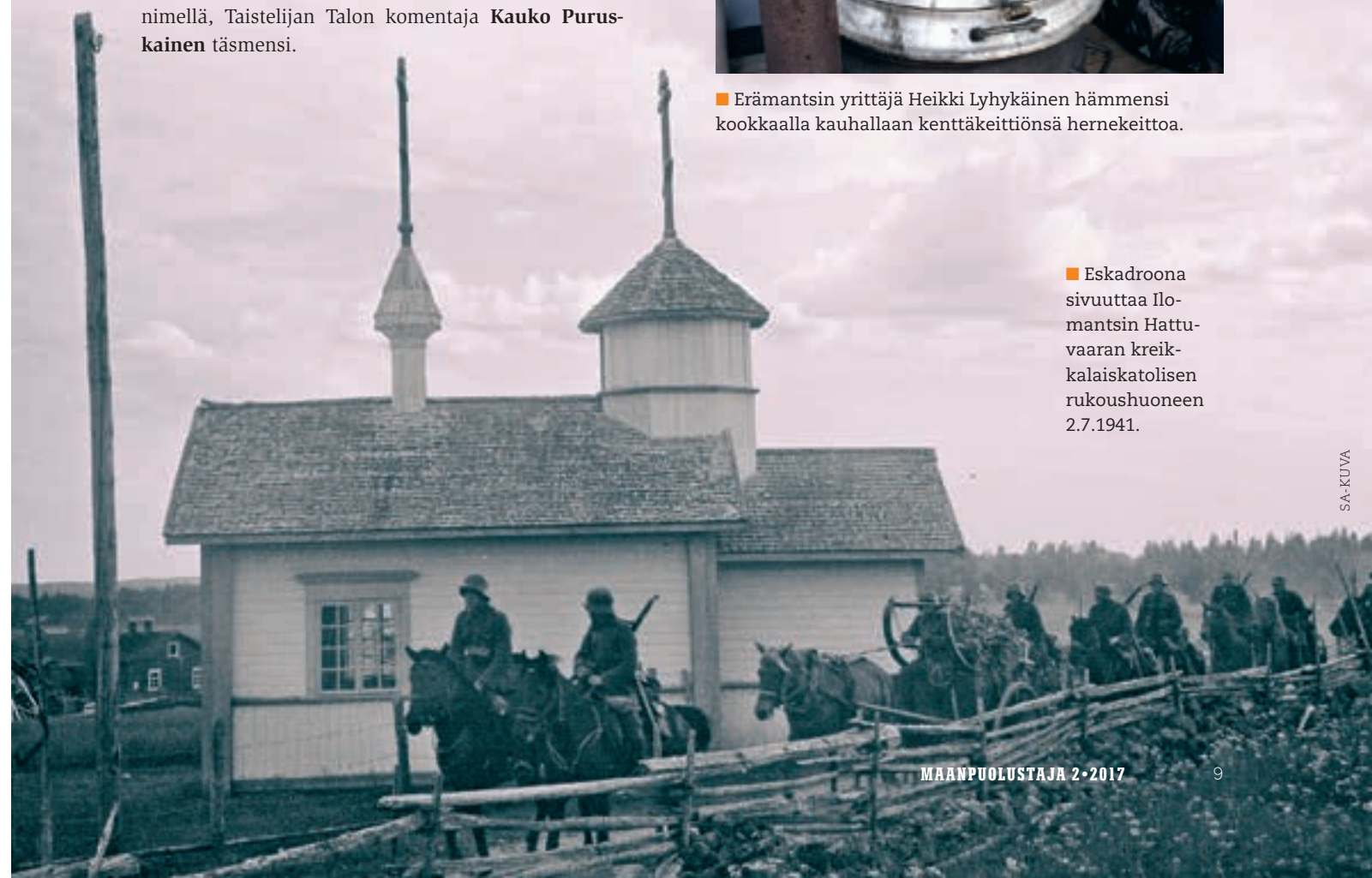
Ilomantsin Hattuvaaran Taistelijan Talolla vietettiin heinäkuun viimeisenä lauantaina Hattu taistelee -tapahtumaa. Perinteisesti ajankohtana vietetään Hattuvaaran taistelujen muistopäiviä. Kylän laidalta alkoivat kesällä 1944 Ilomantsin taistelut, joilla oli merkittävä osuus Suomen ja Neuvostoliiton välisten sotatoimien loppumisessa. Mukana tapahtumassa on aina ollut taisteluihin osallistuneita veteraaneja.

– Tänä vuonna Ratsumieskillan Joensuun Eskadroona kutsuttiin Lieksassa syyskuun alussa järjestettävään 14. Divisioonan perinneyhdistyksen tapahtumaan, joten heinäkuun tapahtumaa vietettiin eri nimellä, Taistelijan Talon komentaja **Kauko Puruskainen** täsmensi.

■ Erämantsin yrittäjä Heikki Lyhykäinen hämmensi kookkaalla kauhallaan kenttäreittinsä hernekeittoa.

■ Eskadroona sivuuttaa Ilomantsin Hattuvaaran kreikkalaiskatolisen rukoushuoneen 2.7.1941.

■ Luentonsa päätteeksi Matti Kallio (oik.) pyysi Joensuun Eskadroonan Raimo ja Marko (vas.) Virkkusta kaverikseen kiinnittämään von Essenin kuvaa luentosalin seinälle.

Hattu taistelee -tapahtumassa luennon aiheena oli eversti Hans Olof von Essen (1900–1973) jatkosodan alkuvaiheessa.

Päivän aikana sotahistoriaharrastajat, ”kenraali” **Jouni Peräälho** ja ”luutnantti” **Marko Mullo** esittelivät sotien aikaisten aseiden toimintaa. Aseita sai myös ”kokeilla”. Sotilas-kiväärin lukkoa purettiin ja kasattiin porukalla, ja muovikuula-aseella ammuttiin tarkkuusammuntaa. Yksi innokkaimmista aseiden käsittelijöistä oli espoolainen **Otto Kangasmäki**. Ikää miehellä on 11 vuotta.

■ Luutnantti Marko Mullo esitteli erilaisia aseita, ja kuulolla olivat espoolainen nuorukainen Otto Kangasmäki, Marko Virkkunen Joensuun Eskadroonasta ja ilomantsilainen Erkki Puruskainen (oik.).

– Olen etsinyt sotahistoriatietoa kirjoista ja Internetistä, ja tietysti asioista on Kontiolahdella asuva vaarikin kertonut, hän selitti.

Luonnollisesti talon kaikki näytellyt olivat katsottavissa. Taistelijan Talollahan on tätä nykyä myös Suomen toiseksi suurin tykkimuseo. Uutuutena oli äskettäin avautunut joensuulaisen **Erkki Leppäsen** valokuvanäyttely Suomenhevonen 110 vuotta. Erämantsin kenttätehtävissä oli tarjolla hernekeittoa.

Marskin ritarit tutuiksi

Ilomantsilainen emeritusopettaja **Matti Kallio** on koonnut tietoja ja luennoi Ilomantsin alueen taisteluihin osallistuneista Mannerheim-ristin ritareista. Hattu taistelee -tapahtumassa luennon aiheena oli eversti **Hans Olof von Essen** (1900–1973) jatkosodan alkuvaiheessa. Hattuvaarassa vuonna 1941 Uudenmaan Rakuunarykmenttiä (URR) johtanut komentaja ja silloinen everstiluutnantti nimitettiin Mannerheim-ristin ritariksi numero 30 lokakuun 22. päivänä 1941. Hän komensi joukko-osastoaan Ilomantsin taisteluissa myös kesällä 1944.

Matti Kallion mukaan talvisodan jälkeen solmittua Moskovan rauhansopimusta on sanottu välirauhaksi.

– Nimitys on sinänsä väärä, sillä se on tullut käyttöön vasta sotien jälkeen. Suomalaisille se ei ollut välirauha, vaan yksinomaan katkera pakkorauha, jonka ehtoihin oli suostuttava, hän totesi.

Kallion mielestä kotinsa ja omaisuutensa menettäneet siirtolaiset toki oikeutetusti toivoivat alueiden palautusta, mutta välirauha se on ollut vain puna-armeijalle.

– Sen tavoitteet, Suomen valloittaminen kokonaan Neuvostoliiton etupiiriin, jäi kesken, Kallio muistutti.

Kesäkuussa Ilomantsiin

Kallio kertoi, että Ratsuväkiprikaatin viimeinen kuljetus saapui Uimaharjun asemalle kesäkuun 16. päivänä vuonna 1941. Kaksi päivää myöhem-

min perustettiin Ryhmä Oinonen. Uudenmaan Rakuunarykmentti (URR) siirtyi asemalta välittömästi harjoittelemaan Kivilahden koulun maastoon ja myöhemmin Huhukseen. Hämeen Ratsurykmentti (HRR) jäi harjoituksiin Uimaharjun aseman ympäristöön.

– Illalla 28. kesäkuuta esikunnan komentoporras lähti Hattuvaaraan Kallioniemen lossin kautta, muu osa ja kranaatinheitinjoukkue oikaisivat Käenkoski–Silvevaara–Hattuvaara-tietä. Kallioniemen lossipaikka muodostui tärkeäksi yksityiskohdaksi.

Varsinainen hyökkäys ei edennyt suunnitellusti, vaan keskeytyi neuvostojoukkojen sitkeään vastarintaan ja puolustajan tehokkaaseen valloittamansa maaston käyttöön. Ilomantsissa Ryhmä Oinosta vastassa oli karjalaisista, inkeriläisistä ja entisistä suomalaisista kommunisteista muodostettu puna-armeijan Jalkaväkirykmentti 126 (JR 126), joka kuului 71. divisioonaan. Sen komentajana toimi entinen Suomen punakaartilainen majuri **Valter Valli**.

Vastus oli kova

Hyökkäyksen alku heinäkuun 7. päivänä Ilomantsissa ei johtanut tavoitteen saavuttamiseen, ja majuri **Kivikko** joutui illalla ilmoittamaan, että toinenkin yritys Ontronvaaran valtaamiseksi oli epäonnistunut. Kolmen tuuman kranaatit eivät kyenneet murtamaan bunkkereita, joissa oli myös heittämiä.

– Tappiomme ovat suurentuneet. Vihollinen on todennäköisesti saanut lisävoimia, koska tuntuu alkavan painaa päälle. Ja muutenkin se jo alun perin oli ollut suhteellisen vahva. Raskaampaa tykistöä kaivattaisiin. Pyydän lupaa vetäytyä joen taakse, Kivikko kyseli.

Ryhmä Oinonen alistettiin saksalaiselle 163. divisioonalle 19. heinäkuuta. Heinäkuun lopussa ja elokuun alussa yrittivät suomalaiset ja saksalaiset yhdessä edetä Suvilahteen ja siitä Suojärvelle. Neuvos-

■ Osasto E:n komentaja, everstiluutnantti von Essen selostaa tilannetta 1. Esk:n joukkueelle ja ryhmänjohtajille. Ilomantsi, Mökkivaaran kylä 11.7.1941.

...silloinen everstiluutnantti nimitettiin Mannerheim-ristin ritariksi numero 30 lokakuun 22. päivänä 1941.

tojoukot kuitenkin torjuivat kaikki hyökkäykset. Suomalais-saksalaiset joukot saivat läpimurron Suojärvelä 20. elokuuta ja Ryhmä O irrotettiin saksalaisdivisioonasta.

– Syyskuun aikana sotatoimiyhtymä eteni kymmenisen kilometriä, eikä lokakuun alussakaan hyökkäysmenestys juuri parantunut, Matti Kallio kertoi.

■ Hämeen aluetoimiston päällikkö, everstiluutnantti Ville-Veikko Vuorio (vas.) ja Ratsumieskillan puheenjohtaja, majuri Urpo Karjalainen laskivat seppeleen Sikrenvaaran muistomerkillä.

Muistopäivät ilman veteraaneja

Ratsumieskillan edustajat kävivät myös Silva-metsä-näyttelyssä ja Lieksan Nuorisaja Perinnepäivillä.

■ TEKSTI JA KUVAT:
ARMAS HÄRKÖNEN

Valtakunnallisen Ratsumieskiltä ry:n perinteisiä Ilomantsin taistelujen muistopäiviä vietettiin tällä kertaa noin kuu-

kauden päivät tavallista myöhemmin. Syyskuun ensimmäiseen viikonloppuun ajoittunut tapahtuma oli sikäli erikoinen, että Etelä-Suomesta saapuneet kiltalaiset vierailivat perjantaina Silva-metsänäyttelyssä Joensuussa. Näyttelyssä oli Joensuun Eskadroonalla oma telttansa. Lauantaina muistopäivien viettäjät suuntasivat 14. Divisioonan Perinneyhdistyksen Nuoris- ja Perinnepäiville Lieksaan. Tukikohtana heillä kuitenkin oli Ilomantsin Hattuvaara ja Taistelijan Talo.

Taistelijan Talolla oli lauantai-iltana vanhan ajan illamat, joissa muun muas-

sa ilomantsilainen Ikinuoret-ryhmä esitti näytelmänsä ”Elämää 70-luvulla”.

– Loistava esitys. Se oli hyvin käsikirjoitettu, kasattu ja esitetty. Siinä siirryttiin hienosti musiikin avulla menneisiin vuosikymmeniin, Ratsumieskillan puheenjohtaja **Urpo Karjalainen** ihasteli.

– Iltamiin kertyi ihan mukavasti porukkaa, noin 70 henkilöä, Taistelijan Talon komentaja **Kauko Puruskainen** myhäili.

Sunnuntaiaamuna oli lipunnosto, liiperiläisen rovasti **Aune-Inkeri Keijosen** toimittama kenttähartaus, eversti **Gustaf Ehrnroothin** viimeisen päiväkäskyn kuuleminen sekä kunniakäynnit Hattuvaaran taisteluihin osallistuneiden joukko-osastojen muistomerkeillä.

Viesti vapaudesta

Kenttähartauksessaan Aune-Inkeri Keijonen totesi, että Suomen muistomerkeissä ja sankarihautausmaiden kivien 93 000 nimessä on viesti vapaudesta ja sen hinnasta, meille lahjoitetusta ja meille hoidettavaksi annetusta tulevaisuudesta.

– Kun kohta lähdemme pyhiinvallelukselle noille Hattuvaaran kipeiden muistojen paikoille, on hyvä muistaa, etteivät nuo muistomerkit ole vain kiviä tai laattoja, vaan ne ovat kiitosalttareita.

Keijosen mielestä nämä kivet eivät saa unohtua eivätkä sammaloitua.

– Se on meidän ja tulevien sukupolvien kunniatehtävä.

Ilomantsissa elokuussa järjestetyssä maakunnan veteraanijärjestöjen ja sotaorpojen yhteisessä kirkkopäivässä oli rovasti kuullut mielenkiintoisen tiedon. Manner-Euroopan itäisimmän pisteen Suomen rajapaalussa on rakastetun isänmaan virren numero 577.

Virsihän alkaa sanoilla ”Sun kätes, Herra, voimakkaan, suo olla turva Suomenmaan”.

■ Rovasti Aune-Inkeri Keijonen toimitti Taistelijan Talolla kenttähartauden. Fanfaareja puhaltaeli reservin alikersantti Eli-na Ikonen.

– Siinä on ajankohtainen rukous nytkin, Keijonen totesi.

Onnistunut matka

Puheenjohtaja Urpo Karjalainen arveli, että ensi kesänä Hattuvaaran taistelujen muistopäivät järjestetään ”normaalina” ajankohtana heinäkuun viimeisenä viikonloppuna.

Hyväksi oli havaittu myös saapumisen aikaistaminen jo perjantaille.

– Tämä oli kaiken kaikkiaan onnistunut ja erikoinen viikonloppu. Historiallisuutensa ja perinnetyön kannalta sivistävä reissu, Karjalainen kiitteli.

Hämeen Ratsurykmentin kaksi eskadroonaa, eli noin 80 miestä suoritti heinäkuun 30. päivän vastaisena yönä vuonna 1944 Hattuvaaran eteläpuolelta koukkauksen, joka yllätti hyökkäävän puna-armeijan jalkaväkirykmentti 52. kärjen. Koukkaajat paloittelivat ja tuhosivat vihollisen osaston pääosat katkaisemalla tien kahdesta eri paikasta. Jälkikäteen saatujen tietojen mukaan neuvostodivisioonan kärjessä hyökänneessä jalkaväkirykmentissä oli yli 1 200 taistelijaa.

Koukkausosastosta kaatui 11 miestä. Kaatuneita vihollisia on laskettu 80. Lisäksi suomalaiset ottivat toistakymmentä vankia, ja sotasaaliiksi jäi muun muassa kuusi 45 millimetrin piiskatykkiä, kranaatinheittämiä ja runsaasti jalkaväen aseistusta.

– Olemme kavereiden kesken tehneet lupauksen. Niin kauan kuin yksikin mies jaksaa tänne Hattuvaaraan tulla, hän tekee sen, kertoi virolahtelainen veteraani **Erkki Hytti** vuonna 2006.

Ensimmäistä kertaa yhtään veteraania ei ollut mukana.

SA-KUVA

■ Eversti Gustaf Ehrnrooth, HRR:n komentaja.

Ratsuväki teki paluun Kouvolan kasarmille

Elokuun alussa kuultiin Kouvolan vanhalla varuskunta-alueella historian lehtien havinaa tai oikeammin kavioiden kopsetta. Ratsumieskillan Lahden Eskadroonan ratsukot esiintyivät samalla kentällä, jolla killan esikuva, Hämeen Ratsurykmentti jalkautettiin vajaat 73 vuotta aiemmin.

■ HRR:n lippuvartio jalkautusparaatissa. Edessä Osmo E. Helin, lippu-upseereina Bertil Malmström ja Otto Liuskanto (oik.), lipunkantajana Janne Ruuskanen.

■ TEKSTI: MATTI HILSKA
KUVAT: KIRJOITTAJA JA SOTAMUSEON HARJAPÄÄN KOKOELMA.

Ratsurykmentti (HRR) oli osallistunut heinä-elokuussa Ilomantsin ankaraan suurtaisteluun. Aselevon jälkeen rykmentti koottiin Kontiolahteen ja sieltä matka vei Kouvolan varuskuntaan, jonne tuotiin myös Lappeenrannassa olleet rykmentin hevoset.

Ylemmältä johdolta oli tullut kuitenkin tily määräys, rykmentti jalkautetaan.

Marraskuun 10. päivä 1944 oli aikalaiskertomusten mukaan harmaa, vaikka ohut kerros räntää oli rätkinyt maahan. Se kuitenkin sohjoutui nopeasti kavioiden alla. Viimeisessä katselmuksessa rykmenttiä komensi valkean ratsun selässä everstiluutnantti **Carl-Gustaf Wahren**.

Ohimarssin ottivat vastaan kenraalimajuri **Antero Svensson** ja eversti **Åke Wahren**, kumpikin ratsain. Molemmat olivat Jääkäripa-

■ Muistolaatta ns. pitkän kasarmin seinässä.

■ Oikealla Lahden Eskadroonan ratsukot valmiina sulkeisnäytökseen.

taljona 27:n ratsuosastossa palvelleita. Ohimarssi suoritettiin käynnissä ja kolmijonossa.

Tilaisuus oli koruton, mutta varsinakin henkilökunnalle ikimuistettava, ja tunteet olivat pinnassa.

Ratsumieskillan Kouvolan Seudun Eskadroona paljasti jalkauttamisen muistolaatan kasarmialueella heinäkuussa 1974.

Lahden Eskadroonan ratsukot osallistuivat Wiipurintien markkinatapahtumaan, joka oli ympäri vanhaa kasarmialuetta levittänyt historiallinen kokonaisuus. Lahtelaiset esittivät osia 1930-luvun ratsusulkeisista neljässä eri näytöksessä.

Mukana oltiin neljällä ratsukolla **Olavi Savutien** komentaessa. Ratsaila nähtiin **Elina Ikonen**, **Kari Koski**, **Kari Savutie**, **Outi Vainio** ja **Tiia Viljanen**.

Jokaista reilun varttitunnin kestävä esitystä oli seuraamassa runsaasti yleisöä.

Wiipurintien markkinoilla nähtiin komeita sotilashistoriallisia esityksiä aina keskiajalta lähtien. Äkseeraus tehtiin niin 30-vuotisen sodan kuin Suomen sodankin (1808–09) malliin.

■ Muistolaatan kunniavartiossa Jussi Sainio ja Pekka Hennala.

OH4RD kutsuu...

Perinneradistit aktiivisina Mikkeliissä

OI4PM-asema

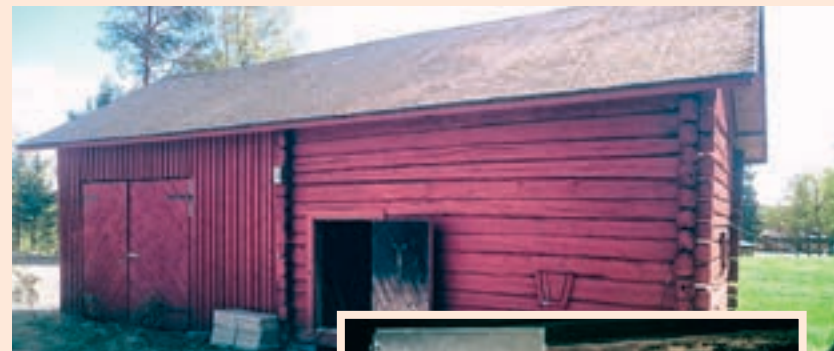
Paikkana oli sotiemme historiaan liittyvä Sutelan pappilamiljö, joka on nykyisin muussa käytössä. Mikkelistä johdettiin kuuntelutiedustelua jatkosodan aikana ja jonkin aikaa sodan jälkeen.

Sutelassa, silloisen kappalaisen virkatalossa toimi tiedustelutoimisto.

Tiedusteluosaston toiminnasta ei ole arkistoissa kovin tarkkoja tietoja, koska sodan aikana toiminta oli tarkasti salattua ja osaston henkilökunta oli antanut vaitiololupauksen, ettei mitään heidän tietoonsa tullutta voinut kertoa. Omia muistiinpanoja joillakin toki oli, ja tänä vuonna on julkaistu vihkosena luutnantti **Tauno Kylmänojan** (siviiliammatiltaan graafikko) sodan ajan muistiinpanoistaan 70-luvulla puhtaaksi piirtämä ja kirjoittama muistelukan-sio MOTO:n tapahtumista (3./PM-RadP, MOTO, liikkuva moottoroitu radiotiedustelu). Julkaisija on Kylmänojan tytär, **Marjatta Kylmänoja-Wardi**.

Eräässä karttaan merkityistä rakennuksista sijaitsi jatkosodan aikana radiolähetinasema, jolla pidettiin yhteyksiä ulkomailla oleviin sotilas-asiamiehiin.

Rakennusta kutsuttiin tuolloin nimellä Lotsarin putiikki, ja nimitys tuli siinä sijainneen radioaseman päällikön kapteeni **Vilho Lotsarin** nimestä.

■ Punaiseen rakennukseen Eero, OH4SG, ja Juha, OH4ERQ, pystyttivät 4.6.2017 OI4PM-aseman. Antennina oli dipoli ja radioina VRFK C -radio ja varalla nykyaikaisempi TS430. Ohessa pari kuvaa radioista ja operaattoreista.

■ Huippuna Jalkaväkimuseon tapahtumassa oli marsalkan (näyttelijä Timo Närhinsalo) saapuminen ja saksalaisen yhteysesikunnan tarkastaminen. Saksalainen kenraali Erfurth (jota esitti mikkeliäinen Risto Miller) toivotti marsalkan tervetulleeksi ja ohjasi tämän sisälle museoon, jossa tämä sai saksankielisen katsauksen sotajoukkojen tilanteesta kesäkuussa 1942.

Nykyään karttaan piirretyistä rakennuksista on jäljellä vain kuvassa näkyvä punainen hirsirakennus.

Yhteyksiä syntyi paitsi vasta-asemana toimineeseen OI4JM-asemaan Mikkelin Jalkaväkimuseolla myös lähes ympäri Suomea, lokikirjasta löytyvät paikkakuntina niin Turku kuin Kiihtelysvaarakin. AM:lla keli oli huono, ja yhteydet pidettiin pääasiassa CW:llä.

OI4JM-asema

Jalkaväkimuseolla asemaa operoi Heikki, OH4RD, sekä välillä Matti, OH4MM. Alussa oli ongelmia antennin ja paikallisen häiriön kanssa mutta häiriön poistuttua, ja kun antennivirittimeen löytyivät oikeat asetukset, muutamia yhteyksiä saatiin pidetyksi. Radioina niin ikään C-radio ja TS430.

Samalla selostettiin yleisölle museon sotilasradiohuoneeseen pystytettyä pienimuotoista näyttelyä

■ Yllä kuvassa näyttelyä Hallamaan jalanjäljillä Mikkeliissä ja vähän muuallakin esittelee JV-museon asiantuntija Tiina Kylliäinen (takana).

■ Marsalkka tutustui myös Sotilasradio-asemaan, ja kuvassa Tapio, OH4ELM, tekee hänelle ilmoituksen.

Eversti Raino Hallamaan jalanjäljillä Mikkeliissä ja vähän muuallakin. Näyttely koostui edellä mainitun Tauno Kylmänojan muistelukansion kuvista ja tekstistä. Näyttelyn oli järjestänyt perinneradisti Eero, OH4SG, tyttärensä, Jalkaväkimuseon näyttelyrakentaja **Tiina Kylliäisen** kanssa. Paikalla oli myös Kylmänojan tytär, Marjatta Kylmänoja-Wardi, ja häneltä saatiin tarkennuksia muistelukansion sisältöön.

Myös sotilasradioaseman laitteita esiteltiin yleisölle ja esittelyn hoiti Tapio, OH4ELM.

Jalkaväkimuseolla oli 4.6.2017 avoimien ovien päivä puolustusvoimain lippujuhlapäivän ja marsalkka **Mannerheimin** 150-vuotissyntymäpäivän merkeissä. Paikallinen sanomalehti *Länsi-Savo* otsikoi lippujuhlapäivän tapahtumista kertovan artikkelin seuraavasti: Päämajakaupunki juhli 150-vuotista Mannerheimia.

■ TAPAHTUMIEN TALTIINNISTA JA TAUSTAMATERIAALISTA KOOSTANUT: HEIKKI MARTTILA

Tutkamieskilta mukana Ilmatorjuntamuseon kevään tapahtumissa

Ilmatorjuntamuseon esitelmäkevät 2017 oli erittäin tiivis. Suomi 100 vuotta -teeman alla keväällä oli seitsemän esitelmää ja muut museon tapahtumat päälle. Tutkamieskilta on ollut tilaisuuksien järjestelyiden toteutuksessa mukana. Killan kevätkokouskin pidettiin Ilmatorjuntamuseolla yleisöluennoilla höystettynä.

HÄLYYTYS!

Santahaminan Ilmatorjuntapatteri 22.2.1944. Kuvasa 88 mm:n saksalainen raskas ilmatorjuntakanuuna (88 ItK/37 RMB Rheinmetall-Borsig) vuodelta 1937.

■ Huhtikuussa It-museoon saatiin Buk-järjestelmän maalinsoitustutka huhtikuun ohjuspäiväksi.

Esitelmä- ja juhluvuosi avattiin loppiaisenä, jolloin eversti evp **Ahti Lapin** esitelmän aiheena oli ilmatorjunnan synty 100 vuotta sitten. Tammikuun lopulla museo sai Buk-ohjusvaunun, minkä johdosta pidettiin helmikuun alussa järjestelmää koskeva esitelmä. Buk-esitelmä herätti niin paljon mielenkiintoa, että se uusittiin helmikuun lopussa. Uusintaesityksessä eversti evp Ahti Lappi kertoi Buk-järjestelmän kehitysvaiheet ja hankinnat. Eversti evp **Rauli Korpela** selvitti järjestelmän ominaisuuksia ja kertoi ammunnoista.

”Rämäpää” – Helsingin pelastaja

”Rämäpään” historia

Helmikuun esitelmäpäivän pääosassa oli raskas saksalaisvalmisteen ilmatorjuntatykki, joka sai meillä virallisen nimen 88 ItK/37 RMB ja lempinimen ”Rämäpää”. Eversti evp Ahti Lappi kertoi tykin pitkän historian sekä kehitysvaiheet. Tykin historia ulottuu jo yli sadan vuoden päähän, jolloin Saksassa kehitettiin tykin ensimmäinen laivaversio vuonna 1913. Ensimmäisen maailmansodan aikana tehtiin useita versioita myös ilmatorjuntakäyttöön, ja ne ehtivät rintamakäyttöön ennen sodan loppumista.

■ RMB asemassa.

■ Radioluotain 39 T (D) "Irja".

Versaillesin rauhansopimus kielsi Saksaa valmistamasta raskaita aseita. Saksalaiset kiersivät sopimusta aloittamalla yhteistyön ruotsalaisen Boforsin kanssa. Saksalaiset tekivät yhteistyötä myös neuvostoliittolaisten kanssa.

1920-luvulla aloitettiin Saksassa uuden 88 mm:n tykin kehittäminen, ja se valmistui vuonna 1933. Tykissä oli jo sähköinen ampuma-arvojen välitysjärjestelmä tulenjohtokoneelta tykille. Tulenjohtokone kehitettiin myöhemmin.

Tykkiä käytettiin toisen maailmansodan aikana ilmatorjunnan lisäksi panssaritorjuntaan sekä tulitukikäyttöön.

Suomessa saksalaisilla oli 88-millisiä ilmatorjuntatykkejä Pohjois-Suomessa, tykkien lisäksi heillä oli käytössä tutka- ja laskinkalustoa. Laatokalla saksalaisilla oli taistelulauttoja, joissa oli keveimpien aseiden lisäksi 88-tykkejä.

Vuonna 1943 Suomeen hankittiin omaan käyttöön 18 RMB-tykkiä, Irja- ja Raija-tutkat sekä keskuslaskimet. Laskimena oli sen ajan paras laskin, suomalaiselta nimeltä Lambda M/40. Varalaskimiksi hankittiin Delta M/35-laskimia. Helsingin puolustuksessa näillä tykeillä ja niiden mukana tulleilla tutkilla ja Lambda-keskuslaskimilla oli ratkaiseva rooli. Tutkat mahdollistivat torjunnan pimeällä ja tykit torjunnan korkealta.

Kesän 1944 aikana saatiin lisää kalustoa, muun muassa 72 kiinteää 88 mm:n tykkiä. Aiemmin tulleissa tykeissä oli ajolaitteet tykkien siirtämiseksi. "Rämäpää" olivat It:n käytössä vuoteen 1974 saakka. Sen jälkeen ne olivat vielä rannikotykistön koulutuskäytössä 1980-luvulle saakka. It-museon alueella 1970-luvulla tykit olivat asemassa torjumassa Helsinki-Vantaa-lentoasemalle mahdollisesti tehtävää maahanlaskua. Museonjoh-

taja **Esa Kelloniemi** kertoi tilaisuutta avatessaan, että yksi museon alueella oleva tykkiasema kunnostetaan näyttelykuntoon.

■ Lentokapteeni Olavi Lumes.

Veteraanin muistelmat

Lentokapteeni **Olavi Lumes** kertoi Käpypatterin sodanaikaisesta tapahtumasta. Yötilanteessa hän joutui kuutostykillle, jossa sivu- ja korkeussuuntaajat olivat lähteneet puntikselle. Värikkäässä esityksessään Lumes kertoi, kuinka hänen onnistui suuntaajia tuuratessaan estää ammuksen osuminen putken suunnassa olevan talon kattoon.

■ Everstiluutnantti evp Juhani von Fieandt.

Raskaassa patterissa

Everstiluutnantti evp **Juhani von Fieandt** muisteli tapahtumia, kun hän oli viimeisen raskaan patterin päällikkö. Viimeiset ilma-ammunnat ammuttiin tällä kalustolla kevätleirillä vuonna 1969. Tämän tapahtuman lisäksi hän muisteli aiempia kokemuksiaan.

"Rämäpään" von Fieandt tutustui jo varusmiehenä. Hän tuli alokaaksi Hyrylään raskaaseen patteriin helmikuussa vuonna 1960. Hän suoritti aliupseerikoulun raskasaselinjalla Santahaminassa. Vuoden 1960 leirillä kesällä von Fieandt oli laskinryhmäs-

"Rämäpää" olivat It:n käytössä vuoteen 1974 saakka.

sä etäisyydenasettajana. Myöhemmin, muutamien vaiheiden ja kadettikoulun jälkeen hän sai vuonna 1965 luutnanttina ollessaan komennuksen raskaaseen patteriin. Muutaman patterin päällikön sijaisuuden jälkeen von Fieandt määrättiin heinäkuussa vuonna 1967 Helsingin Ilmatorjuntarykmentin 3. Patterin päällikön sijaiseksi. Pat-

terissa oli kalustona 88 ItK/37 RMB. Tässä patterissa hän oli kesään 1969 saakka.

Esitelmöitsijä muisteli, että etäisyydenmittaajat olivat luonnonlahjakkuuksia, ja hän pyrki valitsemaan varusmiesjoukosta etäisyyden mittamiseen soveltuvat henkilöt. Näitä oli vähän, sillä esimerkiksi 100 miehen varusmieserästä löytyi neljä hyvää etäisyydenmittaajaa.

1960-luvulla vuodessa oli kolme saapumiserää ja jokaisesta erästä tulivat alokkaat raskaaseen patteriin. Ammunnoissa oli mukana edellisetä saapumiserästä koulutettu runkomiehitys, ja viimeksi tulleen saapumiserän tykkimiehet olivat avustavissa tehtävissä, kuten ammusmiehinä. Varusmiehet pääsivät tällä tavalla ampumaan runsaasti. Helmikuun 1969 saapumiserä oli viimeinen, joka tuli raskaaseen patteriin.

Tässä ja muissakin päivän esitelmissä tuli esiin, että koko "orkesterin" – etäisyydenmittaaja, laskinmiehet, tykillä olevat miehet – tulee toimia yhteen. Silloin ammunta on tuloksellista.

■ 8.Rask.It.Ptri, Lauttasaari: Tulenjohtueen etäisyysmittari ja tulenjohtokone Lambda. Helsinki 28.10.1944.

Lohtajalla ilma-ammuntojen lisäksi ammuttiin epäsuoraa ammuntaa aikautetuilla kranaateilla. Kun aika ajoi RMB-kaluston ohi ilmatorjunnan kannalta, siirrettiin kalusto rannikkotykistön koulutuskäyttöön.

Laskinta opettelemassa ja sitä opettamassa

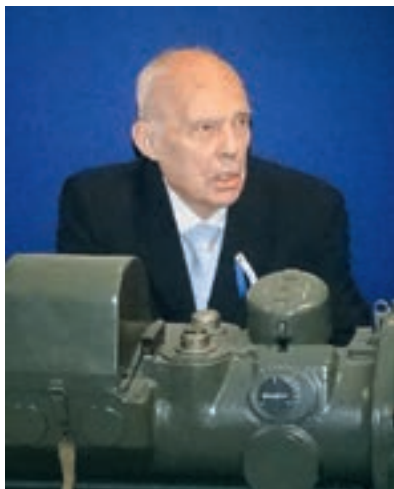
Yliluutnantti evp **Keijo Kari** muisteli aluksi omaa historiaansa. Hän oli vuonna 1956 varusmiehenä ja siirtyi peruskurssin jälkeen vuonna 1958 Helsingin Ilmatorjuntarykmenttiin, jossa hänet komennettiin raskaaseen 4. Patteriin. Komentotoimistokomennuksen jälkeen Keijo Kari siirtyi vuonna 1961 takaisin raskaaseen patteriin ja lähti It-kouluun suorittamaan it-peruskurssia. Palattuaan takaisin patteriin, hän sai Delta-laskimen hoidettavakseen, vaikka laite oli hänelle tuntematon. Keijo Karilla oli veli 3. Patterissa vastaavassa tehtävässä, joten Keijo sai veljeltään oppia laskimen käyttöön.

Suomeen Delta-laskimia tuli kolme vuonna 1943 ja 12 lisää vuonna 1944. Laskinta modernisoitiin 1950-luvun alussa, jolloin laskimeen tehtiin liitettä Severi-tutkaa varten.

Päivän tilaisuudessa Keijo Kari tarinoi Delta-laskimen äärellä ja näytti laitteen nappulatekniikkaa. Laskinryhmään kuului 1 + 6 henkilöä sekä ajoneuvon kuljettaja. Etäisyysmittausryhmän koko oli 1 + 4 henkilöä. Keijo Kari totesi saman kuin edellinenkin esitelmöitsijä: koko orkesterin on toimitettava yhteen. Silloin järjestelmällä saatiin hyvät tulokset. Jopa niin, että raskaan patterin kannalta saatiin ikävät kommentit maalipussin tipahdetua ensimmäisillä laukauksilla: ”Raskas ei sitten ammu enää tällä leirillä.” Myös ammunnan tarkkailupuolesta Keijo Kari kertoi lyhyesti. Ammuntaa tarkkailtiin kahdella kinoteodoliitilla. Laite on käytännössä suuri kamera, jolla kuvattiin maalipussia. Erillisillä kuudella kameralla kuvattiin laskimen asteikot ja kolmella kameralla tykkien asteikot. Kamerat lau-

Yliluutnantti evp Keijo Kari ja Delta-laskin. Laskimen yläosaan on modernisoinnissa lisätty mm. Severi-tutkan vaatimat laitteet.

Eversti evp Hannu Pohjanpalo Lambda-laskimen takana.

kaistiin sähköisesti, filmit kehitettiin ja tulokset piirrettiin plansseille. Ammuntatulosten saaminen oli hidasta, mutta saatiin kumminkin.

Raskas patteri uudelleen käyttöön

Helsinki-hallin kierroksella eversti **Hannu Pohjanpalo** muisteli Lamb-

da-keskuslaskimen koulutuskäyttöä. Vuonna 1956 Pohjanpalo oli Santahaminassa sijainneen Ilmatorjuntarykmentin 4. Patterin päällikkö. Eversti **Niilo Simojoki** oli silloin rykmentin komentaja, ja hän määräsi 4. Patterin aloittamaan RMB- ja Lambda-koulutuksen. Koulutus oli ensimmäinen sodan jälkeen. Siihen aikaan saapumiserä oli 100 miestä.

Patterinkomentaja Pohjanpalo ja patteriupseeri luutnantti **Suni** aloittivat työn ja tutkivat suomennettuja sekä alkuperäisiä saksankielisiä dokumentteja. Lisäksi Ilmatorjuntakoulusta he saivat hyvää apua. Laitteiden opiskelu ja koulutus olivat eversti Niilo Simojoen erityisen silmälläpidon alaisena.

Syksy ja seuraava talvi menivät koulutuksessa. Keväällä 1957 oli ensimmäinen ammunta RMB-patterilla sodan jälkeen. Ammunta onnistui hyvin. Pussi tuli alas.

Maaliskuun 11. päivän aiheena olivat pienet ja suuret miehittämättömät lentolaitteet. Ohjuksien alkuaajan laitteista esillä olivat saksalaiset V1- ja V2-aseet, niiden tekniikka ja torjunta.

TAPAHTUMIEN TALPIOINNISTA JA TAUSTAMATERIAALISTA KOOSTANUT: HEIKKI MARTTILA

Ohjusten alkuaika ja lennokkien havainnointi nykypäivänä

Päivän ensimmäisenä aiheena olivat lennokit, tai oikeammin sanottuna miehittämättömät lentolaitteet. Ne ovat todellisuutta tämän päivän siviili- ja sotilasilmailussa. Virallisesti lennokki-nimitys on varattu harraste- ja urheilukäyttöön tarkoitetuille miehittämättömille lentolaitteille. Sama, tai liki samanlainen miehittämätön lentolaite voi olla siviilipuolella ammattikäytössä kuvaamistyökaluna tai sotilaspuolella tiedustelulaitteena. Isommat miehittämättömät lentolaitteet tekevät kauko-ohjattuna tie-dustelua tai hyökkäyk-

siä. Lennokkien käytössä vain mielikuvitus on rajana.

Lennokkien havainnointi

Esityksessään tekniikan lisensiaatti **Risto Korhonen** kertoi nykyaikaisten lennokkien havainnoinnin mahdollisuuksista, ongelmista ja tekniikasta. Hän käytti miehittämättömistä lentolaitteista nimitystä lennokki, sen yleisyydestä johtuen. Esitelmän otsikko oli Lennokkivaara.

Entisaikaan nähden lennokit ovat halventuneet ja niiden lennättäminen on automatiikan myötä helpottunut. Harrasta-

Alla: Fi-103, eli V1-nimellä tunnettu ohjus, oli pieni miehittämätön lentokone, jossa moottorina oli sysäysputkimoottori.

■ Päivän luennoitsijat vasemmalta: tekniikan lisensiaatti Risto Korhonen, eversti evp Ahti Lappi ja insinööri Karri Airola.

misen aloittamisen kynnyks on myös laskenut. Aiemmin turvallisuuskulttuuri opittiin kerhoissa, mutta nykyisin voidaan kaupasta ostaa valmis lennokki ja aloittaa lennättäminen heti, omin päin. Vaaratilanteita on syntynyt, kun lennätetään paikoissa, joissa ei saa tai ei ole turvallista lennättää. On syntynyt tarve valvoa lähi-ilmatilaa, joka ulottuu kymmenistä metreistä korkeintaan muutamaan kilometriin.

Risto Kohonen kertoi eri herätteistä, joiden avulla lennokki voidaan havaita. Herätteitä ovat optinen, akustinen, lennokin tai sen ohjainlaitteen lähettämä radiosignaali ja tutkasignaalin heijastus. Havainnon kannalta lennokit ovat vaikeita, koska lennokkien aiheuttamat herätteet ovat pieniä, lennokki voi lentää katveessa, muiden ilmiöiden aiheuttamat herätteet ovat samankaltaisia lennokkien kanssa ja tutkamaaleina ne ovat pie-

Kehitteillä on, ja on jo kehitettykin, lintuja imitoivia lennokkeja.

niä. Yhdellä sensorilla voidaan saada havainto ja mahdollisesti suuntatieto. Kahden sensorin ristisuuntimalla saadaan myös lennokin paikka selville. Yksittäinen tutka mittaa sekä suunnan että etäisyyden, eli se paikantaa lennokin saman tien.

Optinen havainnointi edellyttää lennokin aiheuttaman herätteen poikkeavan taustasta. Lennokki voidaan havaita optisen valon alueella tai IR-alueella. Näkyvän valon videokamera edellyttää lennokin ja taustan välillä olevan kontrastia. IR-alueen kamera, eli lämpökamera näkee lennokin lämmenneet kohdat, kuten mootto-

rit ja akun, jos niiden lämpö erottuu taustasta. Optisessa havainnoinnissa käytetään kameraa. Kameran kuvankäsittelyohjelmalla voidaan lennokki tunnistaa, ja kamerajärjestelmä voidaan laittaa seuraamaan kohdetta.

Akustisella sensorilla kuunnellaan lennokin äänen tunnistettavia piirteitä, kuten esimerkiksi potkurien ääntä. Lennokin erottaminen taustäänistä edellyttää ennalta saatua lennokkien äänikirjaston käyttöä ja signaalinkäsittelyä.

Kun lennokkia ohjataan radio-ohjauslaitteella, voidaan paljastaa ohjauspaikka. Tällöin saadaan tietoa siitä, että alueella on lennätystoimintaa. Kaupalliset radio-ohjauslaitteet toimivat muun muassa 2,4 GHz:n alueella, jossa on paljon muitakin laitteita. Ohjauslaitteiden tunnistus edellyttää käytössä olevien laitteiden lähetysignaalien tuntemista, eli niistä on oltava kirjasto.

Lennokki voi lähettää radioteitse kuvaamaansa videokuvaa. Silloin lähetteestä voidaan paljastaa lennokin suunta. Jos lennokki lentää radiohiljaisuudessa, esimerkiksi GPS-ohjauksessa, ei lennokkia voida havaita radiosignaalien perusteella.

X-alueen tutka voi havaita lennokin. Maavälvonta- ja merenkulikututkat soveltuvat osin tähän käyttöön. Lennokki on pieni tutkamaali, koska lennokissa on vähän tutkasignaalia heijastavaa materiaalia. Lennokin liikkuessa hitaasti tai ollessa paikallaan on lennokkia vaikea erottaa tutkalla.

Lennokin havainnointia ja tunnistusta voidaan parantaa yhdistämällä eri sensoreiden yksittäiset havainnot.

Risto Korhonen kertoi sotilaskäyttöön tarkoitettusta Hawk-lennokista, joka painaa noin kilon ja jonka siipien kärkiväli 66 cm. Lennokissa on sähkömoottori, sen toiminta-aika on noin tunti ja toimintasäde 10 km. Lennokki voi toimia tarvittaessa radiohiljaisuudessa, koska siinä on GPS ja autopilotti. Tarvittaessa lennokki voi lähettää kohteesta videokuvaa. Toinen Risto Korhosen esittelemä lennokki oli vielä pienempi, sen paino oli 16 grammaa ja toimintamatka kilometriä.

Kehitteillä on, ja on jo kehitettykin, lintuja imitoivia lennokkeja. Niitä on vaikea erottaa linnuista, joten tulevaisuus tuo lisää haasteita.

Ohjusaikakauden alku – V1 ja V2

Insinööri **Karri Airolan** esitelmän aiheena olivat saksalaiset V1- ja V2-ohjukset. Hän puhui pääasiassa niiden teknisistä ratkaisuista. Airola kertoi, että erityisesti V2:n ohjausjärjestelmien kohdalla saksalaiset olivat jou-

Siinä, missä V1-ohjus oli tekniikaltaan yksinkertainen ja halpa valmistaa, oli V2-ohjus monimutkainen ja kallis.

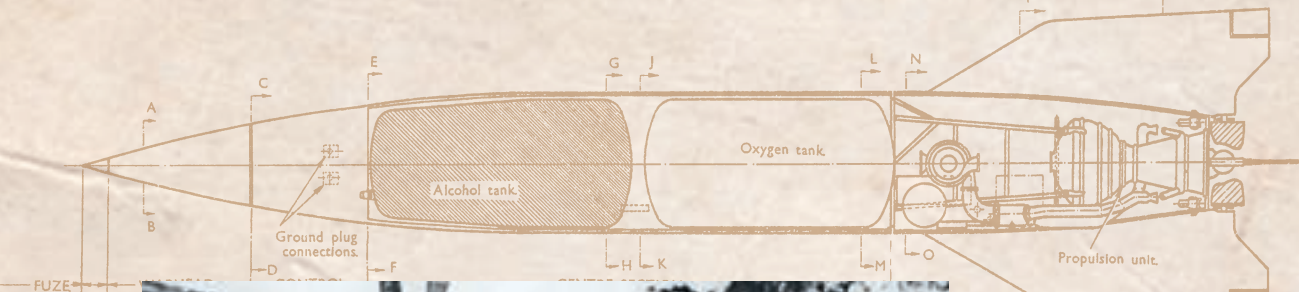
■ V2-ohjus.

tuneet kehittämään säätötekniistä tietämystä.

Sodan kääntyessä Saksan kannalta huonoon suuntaan Saksassa alettiin panostaa uusien aseiden kehittämiseen ja tuotantoon. Ohjusten kehittämisen yhtenä tavoite pommittaa Lontoota, jotta Iso-Britannia irtautuisi sodasta.

Uusien aseiden joukossa oli pieni lähtöohjattu lentokone, Fi-103. Se perustui jo 1930-luvulla kehitettyyn ajatukseen. Fi-103, eli V1-nimellä tunnettu ohjus, oli pieni miehittämätön lentokone, jossa moottorina oli syäysputkimoottori. Moottori antoi ohjukselle tyypillisen surinaäänen.

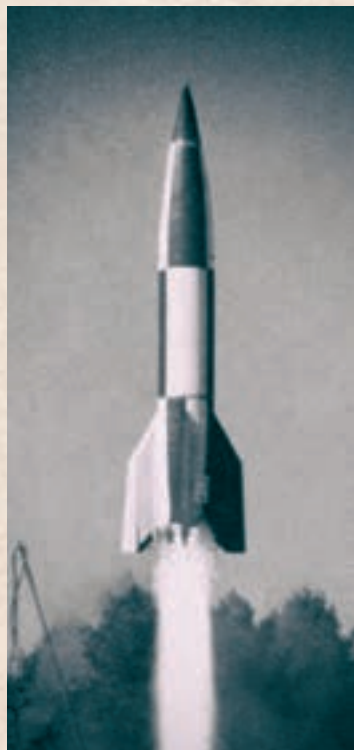
Ohjuksen suunnittelun lähtökohdat olivat: nopeus 600 km tunnissa, pommikuorma 1 000 kg. Lähtö oli katapultilla tai lentokoneesta tiputamalla. Saksalaiset rakensivat betonisia bunkkereita, joista oli tarkoitus lähettää ohjukset katapultilla ilmaan. Liittoutuneet kuitenkin pommittivat bunkkerit ja niiden ympäristön käyttökelvottomiksi, joten siirryttiin eri paikoissa oleviin rampeihin ja katapultteihin. Katapultilla V1 lähetettiin höyryn avulla liikkeelle. Lähtökiihtyvyys oli niin suuri, että ohjus ei aina kestänyt lähtöä.

■ Wernher von Braun kuvassa käsi kipsissä.

Ohjuksen sisällä oli kaksi paineilmasäiliötä, joista saatu paineilma käytti ohjaimia. Ennen starttia laitettiin ohjauslaitteisiin haluttu lentosuunta, lentokorkeus, tuulen kompensointi ja matka maaliin. V1:n nokassa olevalla pienellä potkurilla mitattiin kuljettu matka. Lontoossa tähtäyskohteena oli Tower Bridge. Osumatarkkuus oli kuitenkin huono, sillä lentomatkan ollessa 250 km osumistarkkuus oli 30 km.

Ohjus oli halpa valmistaa, yhden ohjuksen tekemiseen meni aikaa noin 250 tuntia. Muista ominaisuuksista voi mainita, että V1:llä oli pieni polttoainekulutus, miehittämättömänä se ei tarvinnut hävittäjäsuojaa eikä se myöskään ennenaikaisesti tuhoutuessaan tuottanut omia miehistötapioita.

■ Kaikkien ballististen ohjusten esi-isä, V2.

Ohjusten käytön alkamispäivä oli 15.6.1944. Kaikkiaan 33 000 ohjusta ammuttiin, joista 3 000 pelkästään testitarkoituksessa.

Lontooseen ammuttiin noin 10 000 ohjusta, joista pääsi 25 % maaliin. Antwerpeniin ammuttiin noin 8 600 ohjusta.

Siinä, missä V1-ohjus oli tekniikaltaan yksinkertainen ja halpa valmistaa, oli V2-ohjus monimutkainen ja kallis. V2 oli ballistinen ohjus. Sen kehittämisessä muistetaan yleisimmin **Wernher von Braun**, mutta työhön osallistui iso ryhmä suunnittelijoita. Kehitysvaiheissa oli useita koeraketteja, joista A4-raketista kehitettiin V2-kutsuanimellä tunnettu ohjus.

Karri Airola esitteli V2-ohjuksen monimutkaista tekniikkaa. Pääosat olivat ohjauslaitteet, polttoainepumput ja polttokammiot. Ohjaussiivekkeitä oli kaksi, ilmavirtaan sekä suihkuvirtaan vaikuttavat. Ohjuksen ohjaus ja sen säätötekniikan tekeminen olivat haasteellisia, ja saksalaiset joutuivatkin kehittämään säätötekniikkaa.

Ohjus nousi noin 90 km:n korkeuteen ballistisella radalla. Se lensi suurella nopeudella, ja pelkkä ohjuksen liike-energia olisi riittänyt aiheuttamaan tuhoa ilman sen kuljettamaa räjähdysainetta.

Laukaisua varten rakennettiin bunkkereita, mutta liittoutuneiden pommituksen estivät niiden käytön. V2 ammuttiinkin sitten erillisiltä laukaisualustoilta. Lontooseen ammuttiin 1 350 ja Antwerpeniin 1 610 V2-ohjusta. Lisäksi ammuttiin pienempiä määriä muualle.

Karri Airola esitti myös laskelmia V1- ja V2-projektien järjestyksestä verrattuna lentopommituksiin.

V-aseiden torjunta 1944–1945

Eversti evp **Ahti Lappi** mainitsi, että V1 on kaikkien risteilyohjusten esi-isä ja V2 puolestaan kaikkien ballististen ohjusten esi-isä. Sodan jälkeen Yhdysvalloissa ja Neuvostoliitossa molem-

■ V2 oli kallis ja monimutkainen.

pia laitteita kopioitiin ja kehitettiin eteenpäin. Pienenä yksityiskohtana voidaan mainita, että nykymittapuun mukaan V1 ja V2 eivät täytä ohjusten määritelmää, sillä ne eivät ohjaudu tai niitä ei ohjata lennon aikana.

V1-asetta oli seitsemää eri mallia, joista kolme oli miehitettyä. Miehitettyjä laitteita ei käytetty sotatoimissa. V1 oli tavallista lentokonetta pienempi, ja taistelulataus vastasi kohtuullista lentopommia. V1 oli torjuttavana maalina vaikea, koska sen nopeus oli suurempi kuin sen aikaisten yleisimpien pommikoneiden ja lisäksi käytetty maali lensi matalalla. Yleinen lentokorkeus Isossa-Britanniassa oli 600–700 metriä, silloin kun V1 laukaistiin maasta. Raskaalle ilmatorjuntatykille nopeasti ja alhaalla lentävä maali oli vaikea sen suuren kulmanopeuden vuoksi. Keveille ilmatorjuntatykeille maalin lentokorkeus oli hiukan liian suuri.

Lontoossa V1:n torjunnan alkuaikoina ilmatorjunnan ryhmitys oli liian lähellä kaupunkia, kun otettiin huomioon maalin nopeus ja lentokorkeus. Myöhemmin ilmatorjunnan ryhmitys siirrettiin etupainoiseksi lähelle etelärannikkoa. Merialueille rakennettiin ilmatorjuntatorneja, ja torjuntaan käytettiin myös laivojen ilmatorjunta-aseistusta.

Torjunta tehostui, kun käyttöön tuli lisää englantilaisia ja amerikkalaisia senttimetrialueen tutkia, keskuslaskimia ja jopa moottoriohjattuja tykkeitä. Torjunta tehostui myös heräteammusten käyttöönoton myötä. Tutkalle maali oli pieni, mutta havaittavissa. Optisesti V1 voitiin nähdä pimeällä, sillä moottorin liekki oli näkyvä.

Tykkien ohella torjuntaan käytettiin hävittäjälentokoneita sekä sulupalloja. Hävittäjän tulituksessa räjähtävä V1 saattoi tuhota myös sitä ampuvan hävittäjän. Sen vuoksi hävittäjät tuhosivat V1-ohjuksia häiritsemällä ohjuksen siiven aerodynaamiikkaa omalla siivellään. Hävittäjien pudottamien V1-ohjusten määrä oli merkittävä.

Kun Englannin etelärannikon torjunta tehostui, alettiin V1-ohjuksia lähettää itärannikon suunnasta, jolloin niitä laukaistiin pommikoneista. Ilmatorjunta laajennettiin myös itärannikolle. Kaikkiaan rannikoilla olevien ilmatorjuntatykkien tiheys oli 16,5 tykkiä/rintamakilometri.

Lontoon ohella muita merkittäviä V1-ohjusten kohteita olivat Antwerpen ja Bryssel, jossa tykeissä ei voitu käyttää heräteammuksia mahdollisten siviilitappioiden vuoksi. Ohjusten torjuntateho olikin siellä heikompi kuin

Antwerpenissa. Saksalaiset käyttivät myös Rheinbote-tykistörakettia, jonka kutsuanimi oli V4. Raketti lensi 5,5-kertaisella äänennopeudella, joten sitä ei voitu torjua. Taistelulataus oli kooltaan 40 kg. Näitä tykistöraketteja ammuttiin muun muassa Antwerpeniin yli 200 kpl.

Ballistinen ohjus, V2, oli kallis ja monimutkainen. Ohjus tuli maahan ballistista rataa noin 45 asteen kulmassa, ja loppunopeus oli 900 m/s. Taistelulatauksen paino oli 750 kg. V2-ohjus oli liki mahdoton torjua. Sulkuammuntaa raskailla tykeillä suunniteltiin, mutta osumistodennäköisyys oli huono ja mahdollisten siviileille aiheutuvien vahinkojen määrä olisi ollut suuri. Käytännössä V2 voitiin torjua ottamalla laukaisupaikat haltuun. Pääasiallisimmat V2:n kohteet olivat Lontoo ja Antwerpen.

Esitelmässä verrattiin lentokoneen pudottaman lentopommin sekä V1- ja V2-ohjuksien tuho vaikutuksia keskenään, ja esitelmöitsijä totesi, että V1 vastasi noin 2 000 kg:n lentopommia. V2 tunkeutui suurella nopeudella syvälle maahan ja räjähti siellä painevaikutuksen suuntautuessa ylöspäin, joten tuhot olivat pienemmät kuin V1:llä. Taloudellisesti olisi ollut järkevää rakentaa V1-ohjuksia. V2:n hinnalla olisi saanut useita V1-ohjuksia, joita tosin pystyttiin torjumaan hyvin.

Ahti Lappi toi esiin myös Saksan varusteluministerin **Albert Speerin** ajatuksen it-ohjusten valmistamisesta V2:n asemesta. Sodan aikana Saksalla oli jo koeammunnoissa olevia malleja. It-ohjuksilla yhdessä suihkukoneiden kanssa olisi voinut olla merkittävä vaikutus liittoutuneiden pommituslentojen torjunnassa.

Ahti Lappi sivusi myös nykypäivän tilannetta: milloin saavutettiin ballististen ohjusten torjuntakyky? Vastaus oli, että Neuvostoliitossa 1980-luvun lopussa, muissa maissa hiukan myöhemmin. Ohjusten ja miehittämättömien lentolaitteiden torjunta on edelleen tärkeää ja haasteellista. Miehittämätön laite ei pelkää.

TEKSTI: RT-KILLAN PUHEENJOHTAJA KRISTIINA SLOTTE

Suomenlinnan Rannikkokystökilta ry

Kuivasaaren kesä

Suomenlinnan Rannikkokystökillan kiltalaiset ovat jälleen tänä kesänä ahkeroineet Kuivasaarella.

Koska saaren tulevaisuus ja kiltalaisten siellä olo on edelleen epävarmaa, ei kiltakaan uskalla satsata saaren kunnostamiseen suuria rahoja. Tosin viime vuonna myöhään syksyllä aloitettu ja tänä vuonna alkukesästä valmiiksi saatu Obuhov 305 -tykin kasematin katon kunnostus on vaatinut killalta aikamoiset taloudelliset uhraukset. Tällä uhrauksella kiltamme haluaa osoittaa, että se on valmis satsaamaan tähän ainutlaatuihin museotykkialueeseen ja sen kunnossapitämiseen. Kiitämme saamastamme tuesta Uuden päivän säätiötä, Urlus-säätiötä ja Rannikkokystösäätiötä. Kasematin katon kunnostuksesta vastasi Puolustushallinnon Rakenuslaitos. Katto on nyt hieno, ja toivon mukaan se kestää tulevat ammunnat vielä vuosia eteenpäin.

Remonttireiskat vasemmalta Vesa Corenius, Kari Aro ja Jussi Kosonen.

Kasematin kattoa lukuun ottamatta kiltalaiset ovat tehneet saarella pienempiä kunnostustöitä. Saaren luonnon kunnostus/puhdistustalkoot ovat jokakeväisiä, ruohot leikataan ja pensaat tasoitetaan. Rikki menneitä ikkunanaruutuja on myös korjailtu talkoovoimin. Viime kesänä saareen saatu moottoriruisku ei käynnistynyt, mutta onneksi tilalle saadaan vielä tänä syksynä Helsingin Pelastuslaitokselta uusi ruisku.

Palokaluston toimintakuntoon saanti onkin tarpeen, koska syksyllä aletaan valmistautua Suomen 100-vuotisjuhlan itsenäisyyspäivän ammuntoihin. Keskustelut Rannikkoprikaatin kanssa ovat vasta edessä, joten tarkkaa kellonaikaa ammuoille 6.12. ei vielä tiedetä. Asiasta tiedotetaan heti kun se mahdollista.

Kevään ja kesän aikana saarella on käynyt lukuisa määrä vierailijoita. On ollut yritysten omia ryhmiä, mutta kolmena kesäviikonloppuna IHA-Lines on tuonut saareen lähes 400 henkeä kiltalaisten "hoitoon". Kiitos myös Rannikkosotilaskotisisarille, jotka ovat pitäneet saaren vanhassa ruokalassa sotilaskotia!

Stromwind-venesimulaattori kiinnosti ennen kaikkea nuorta väkeä.

Nuku rauhassa -tapahtuma

Suomenlinnan Rannikkokystökilta oli mukana myös Suomi 100 vuotta -koneisturvallisuuden juhlahankkeen Nuku Rauhassa -päätapauksessa Helsingissä kansalaistorilla. Teltassamme oli MPK:n meripuolustuspiirin Stromwind-venesimulaattori, joka

kiinnosti ennen kaikkea nuorta väkeä. Vanhempi väki yrittikin sitten arvuutella Kuivasaaren Obuhovin tykin putken pituutta. Yhdelle onnekaalle lähtee *Rannikkokystökilta*-kirja.

Kiitokset mukana olleille!

Järvön kesä

■ TEKSTI: JÄRVÖN ISÄNTÄ ARI ORPANA,
KUVAT: KILLAN KUVA-ARKISTO

Järvössä odoteltiin uuden laiturin saapumista. Kevätmyrsky ja muutama muu asia siirsi laiturin saapumista muutamalla viikolla, ja kiirehän siinä meinas tulla, jotta saatiin paikat kuntoon juhannukseksi. Muutama kerta siinä mietittiin räntäsateessa ja kovassa tuulella, että olisihan sitä voinut kotonakin televisiota katsella...

Kokonaisuudessaan saimme vanhan päälaiturin siirrettyä uudelle paikalle talven aikana hävinneen tilalle ja uuden laiturin päälaituriksi.

Poijuja siirsimme laiturista hieman kauemmaksi, ja laituriakin asemoimme hieman järkevämpään asentoon. Muutama uusi kävelysilta laiturille piti uusia samalla.

Juhannus tuli, ja poltettavaa puutavaraa oli. Muutama kaatunut laho puunrunko, ja risuja oli paljon. Kokko oli komea, ja katsojiakin oli aika lailla, 50 kiltalaista!

Heti juhannuksen jälkeen 26.–29.6 järjestettiin lastenleiri. Leirille osallistui 17 lasta, joista tyttöjä oli 10! Sää oli mukavan kesäinen, eikä leiripäivien aikana satanut. Lapset majoittuivat puolijoukkueittoihiin. Leikittiin, uitiin ja ammuttiin ilmakiväärillä.

Keskiviikkona päästiin Jurmolla retkelle Upinniemen varuskuntaan. Kapteeniluutnantti **Tatu Vartiainen** oli järjestänyt jälleen hienon esittely-

■ Järvön isäntä Ari Orpaa ja saunapadan muuraus.

kierroksen Merikappeliin ja monitoimialus *Louheen*. Juostiin kuntoradalla ja käytiin syömässä varuskunnan ruokalassa.

Lopuksi käytiin vielä sotilaskodissa, jossa Rannikkoprikaati tarjosi lapsille mehua ja munkkeja. Suuret kiitokset Tatulle hienosta kokemuksesta!

Saunarannassa meriveden lämmitykseen käytetty Harvian vesipata oli tullut neljässä vuodessa tiensä päähän. Päätimme muurata uuden itse. Tiilet löytyivät saarelta vanhoista raunioista. Tiiliä penkoessa löytyi myös käyttökelpoinen tulipesän luuku. Tulitiilet ja laastin jouduimme ostamaan.

Saunalle rakennettiin sadeveden keruujärjestelmä: saunan katolta valuva vesi menee kahden suodattimen kautta 1 000 litran säiliöön, josta saa pumpattua vettä astioihin saunan sisälle. Näin veneiltä ei tarvitse kantaa niska vääränä löyly/pesuvettä.

Venetsialaisia emme ole kirjoitusvaiheessa vielä Järvössä viettäneet, mutta niin kuin kaikki asiat, tulee sekin sujumaan perinteiseen tapaan, hyvin.

Syksy saapuu hiljalleen, ja kiitokset kuuluvat projekteissa ja leirillä mukana olleille apukäsille.

Juhannuksen jälkeen 26.–29.6 järjestettiin lastenleiri.

Harmaat laivat Vaasassa

Merivoimien vuosipäivää vietettiin kuluvana kesänä poikkeuksellisesti Vaasassa, ensimmäisen kerran sitten vuoden 1978.

Vaasaan saapui 7.7. neljä Suomen laivaston alusta lippulaivana miinalaiva *Uusimaa*. Muita aluksia oli kolme, uusimpana Italiassa valmistunut miinantorjunta-alus *Purunpää*. Kaksi muuta alusta olivat ohjusveneet *Raah*e ja *Pori*. Se, että vuosipäivä järjestettiin Vaasassa, on laskettava Merivoimien nykyisen komentajan, vaasalaistaustaisen vara-amiraali **Veijo Taipaluksen** ansioksi. Toki Merivoimien aluksia oli vieraillut Vaasassa, esimerkiksi kaupungin kummialus, miinalaiva *Pohjanmaa* vieraili lähes joka syksy Vaasassa vuodesta 1979 kaikkiaan 31 kertaa. Vierailu olikin Pohjanlahden Laivastokillan toiminnassa syksyn kohokohta. Viimeisen kerran *Poh-*

janmaa kävi Vaasassa syksyllä 2012, jolloin laivan upseerit osallistuivat killan 30-vuotisjuhlaan.

Varsinainen vuosipäivä oli lauantai, jolloin yleisöllä oli mahdollisuus tutustua aluksiin. Kiinnostus oli niin suurta, että vierailuaikaa oli venytettävä reilusti. Ennen laivoihin tutustumista vierailijat järjestivät paraatikatselemuksen, jossa Merivoimien esikuntapäällikkö ilmoitti joukot näyttävästi Merivoimien komentajalle. Sinisen Reservin lippuryhmä oli mukana paraatikatselemuksessa. Paraatipuheessaan vara-amiraali Taipalus kertoi pohjalaisille ja erityisesti vaasalaisille mieluisan uutisen, että vuosina 2021–24 valmistuvan uuden aluskannan

■ Vara-amiraali Veijo Taipalus.

nimeksi tulee Laivue Pohjanmaa. Hankittavan modernin laivueen kokonaishinta-arvio on 1,2 miljardia euroa. Hinta on kova, mutta maa, jonka ulkomaankaupasta 80 % kulkee meritse, tarvitsee vakuudet liikenteen suojaamiseksi kriisiaikoina. Sen uusi laivue tulee varmistamaan. Iltapäiväksi oli vielä järjestetty *Uusi-maalla* amiraalin kutsumana vuospäivän vastaanotto. Tilaisuuteen oli kutsuttu huomattava joukko vaasalaisia vaikuttajia.

Myös Sinisen Reservin alueella toimivat koulutusalueet, Pohjanlahden Laivastokillan *Maria* sekä L-veneet *Sommarö* ja *Halkokari* olivat mukana tapahtumassa ja yleisön tustuttavana.

Merivoimien vuosipäivän yhteyteen oli järjestetty perinteinen Sinisen Reservin iltajuhla, johon oli ilmoittanut niin runsas joukko merellisten kiltien jäseniä, että juhla oli siirrettävä alun perin suunnitellusta Kuntsin modernin taiteen museosta noin 10 kilometrin päähän

Ennen laivoihin tutustumista vierailijat järjestivät paraatikatsemuksen...

Stundarsin museokeskuksen ravintolaan. Juhlan toteutuksesta vastanneen ravintoloitsijan nopea toiminta suuremman juhlapaikan hankkimisessa oli kymppin arvoinen. Noin 90 osallistujan juhla onnistui hyvin. Pohjanlahden Laivastokillasta juhlaan osallistui kymmenen henkeä.

■ Pohjanlahden Laivastokillasta osallistui kymmenen henkeä Sinisen Reservin iltajuhlaan.

Maanpuolustuskiltojen säätiön apurahat 10 000 euroa

Maanpuolustuskiltojen säätiö on jakanut tänä vuonna apurahoja yhteensä 7 000 euroa. Seuraavat killat ja kiltapiirit ovat saaneet yhteensä 5 000 euron apurahat: Vaasan kiltapiiri ry, Rakuunakilta ry, Reserviratsastajat ry, Ratsumieskilta ry, Pioneeriaselajien liitto ry, Porin prikaatin kiltta ry, Suomenlahden laivastokilta ry ja Satakunnan kiltapiiri ry.

Säätiö on palkinnut 2 000 euron tunnustuspalkinnolla Kaartin jääkäriyrykmentin kiltta ry:n laaja-alaisen kestävä kehityksen perusteella.

Kenraali Toivonen säätiön hallitukseen

Säätiön oman ohjesäännön perusteella ministeri **Matti Louekoski** jäi pois hallituksesta ikäpykälän perusteella. Hänen tilalleen hallitukseen on valittu kenraaliluutnantti evp **Seppo Toivonen**.

Kiltalainen: perusta oma nimikkorahasto

Säätiö pyrkii kasvattamaan pääomaansa pysyäkseen vielä paremmin palvelemaan kiltoja.

Kiltalaiset voivat perustaa omia nimikkorahastojaan jopa 1 000 euron minimipääomalla. Rahasto voidaan korvamerkitä esimerkiksi oman killan hyväksi. Säätiö turvaa nimikkorahastoille pääoman säilymistä. Kiltalaiset voivat hankkia myös organisaatioiden nimikkorahastoja vastaavien perustein. Näissä minimipääoma on 2 000 euroa. Lisätietoja saa säätiön asiamieheltä.

Nyt haettavana 3 000 euron apuraha

Vuodet 1917–1920 olivat itsenäisen Suomen valtion ja sen puolustusvoimien rakentamisen aikaa. Monen tärkeän tapahtuman 100-vuotismuistaminen on käsillä. Maanpuolustuskiltojen säätiön hallitus haluaa kannustaa kiltoja ja kiltapiirejä järjestämään historiallisten tapahtumien luonnetta kunnioittavia, yleisölle avoimia ja laajaa kiinnostusta herättäviä tilaisuuksia. Säätiö julistaa haettavaksi 3 000 euron apurahan 100-vuotisjuhlan tai -tapahtuman järjestämiseen 2018–2020.

Apuraha myönnetään parhaiten kriteerit täyttävälle hakijalle. Apuraha voidaan jakaa myös kahden hakijan kesken. Hakemukset pyydetään toimittamaan säätiön asiamiehelle osoitteeseen: arto (at) arvonen.name tiedustelut puh 0500-783 244. Apurahan julkistus tapahtuu joulukuussa 2017.

■ Piiripäällikkö Henrik Nystenillä (vas.) oli syytä hymyyn. Tyytyväisiä yleisön käyntiin Marialla olivat myös kapteeniluutnantit Honkasalo (kesk.) ja Ojala.

ta paikalla olivat Vaasassa toimiva *Sommarö* sekä Kristiinankaupunkiin tukeutuva Pohjanlahden Laivastokiilan *Maria*. Marian miehistön mukaan alukseen tutustui runsaasti uteliasta nuorisoa, mikä olikin killan päämäärä. Sen sijaan killan esittelyteltassa olisi saanut käydä enemmänkin uteliaita. Mutta kävipä teltalla muiden muassa killan ylihärmäläinen jäsen perheineen. Puolustusvoimien osastolla nähtävänä oli esimerkiksi raskas raketinheitin, kenttäkanuunoita ja tela-ajoneuvoja. Ne tuntuivat kiinnostavan nuorisoa, samoin kuin ekoaseella ampuminen. Tapahutumaan liittyviä näytöksiä olivat muun muassa meripelastusnäytös, huumekoiran toiminta, Milflight-esittely sekä partiolaisten toimintänäytökset.

■ Pohjanlahden Laivastokillan näyttelyosasto. Oik. Vaasan kiltapiirin pj., killan jäsen maj. res Per-Elof Boström, hallituksen jäsen Armas Sarvela Jurvasta, varapj., sotmest. res. Timo Koukku ja pj., yliluutn. res. Teuvo Roden. Edessä viimeksi mainitun puoliso, myös killan jäsen.

■ Yleisön houkutuksia ajetaan asemiin.

Onnistunut Suomi 100-tapahtuma Vaasassa

Vaasan sisäsatamassa järjestettiin keskiviikkona 23.8. juhluvuoden kunniaksi kokonaisturvallisuustapahtuma, jossa oli edustettuna niin alan viranomaiset kuin vapaaehtoisjärjestötkin.

■ TEKSTI: TEUVO RODEN

Järjestelyvastuussa olleen Maanpuolustuskoulutuksen Meripuolustuspiirin edustajat voivat olla varsin tyytyväisiä, sillä tapahtuma oli moneltakin taholta tulleiden tietojen mukaan erittäin onnistunut. Kohderyhmäksi oli valittu nuoris, joka kansoittikin alueen niin, että sekaan ei tahtonut mahtua. Vaasalaiset opilaitokset olivat onnistuneet suunnitelmissaan tuoda turvallisuusasiat konkreettisesti näkyville. Ei edes koleahko sää vähentänyt innostuneiden kävijöiden määrää. Joidenkin tietojen

mukaan Vaasan tapahtuma oli MPK:n järjestämistä Suomi 100 -tapahtumista siihen mennessä parhain muun muassa osallistujien määrällä mitattuna. MPK:n Meripuolustuspiirin piiripäällikkö **Henrik Nysten** ja paikallinen johtaja **Ralf Ström** olivat syystäkin varsin tyytyväisiä onnistuneeseen toimintapäivään. Vapaaehtoisista maanpuolustusjärjestöistä mukana olivat ainakin Pohjanlahden Laivastokilta, Merivartiokilta, Sininen Reservi, Naisten Valmiusliitto ja Veteraanivastuukeräys. Sinisen Reservin koulutusaluksis-

■ Sääkillan juhlapäivää
kokoontui viettämään
40 henkilön joukko.

Sääkilta juhli tasa vuosia Niinisalossa

■ TEKSTI: PASI HÖLTÄ,
KUVAT: TOMI BLOMQVIST

Sääkilta juhli 50 vuoden iän saavuttamista Niinisalon varuskunnassa 2.9.2017. Juhlapäivää kokoontui viettämään 40 kiltalaista, seuralaista ja kutsuvierasta. Sää suosi, tunnelma oli iloinen ja keskustelu vilkasta.

Juhlatapahtuma alkoi kiertoajelulla varuskunta-alueella. Kierroksen varrella esitellyksi tulivat niin alueen nykyiset toiminnot kuin tärkeimmät historialliset vaiheetkin. Kiertoajelu päättyi Niinisalon maasääasemalle, johon jalkauduttiin tutustumaan perusteellisesti. Reippaimmat kiipesivät ihailemaan maisemia havaintotornista.

Sääasemaan tutustumisen jälkeen siirryttiin lippukentälle. Siellä ohjelma jatkui luotauskaluston asemaanajo- ja partioluotausnäytöksellä. Luotauksen aikana oli mahdollista tutustua luo-

■ Säänluotauskalustoihin tutustuttiin innokkaasti.

tauskalustoihin ja muihin sotilassääpalvelun teknisiin välineisiin.

Juhla-aterialle kokoonnuttiin varuskuntaravintolan tiloihin. Aterialle kutsuttiin myös paikalla olleet sääkoulutettavat varusmiehet. Ruokailun lomassa kiltaveli, meteorolo-

gi **Jarmo Astala** piti mielenkiintoisen juhlaesitelmän. Esitelmä käsitteli Puolustusvoimien ja Ilmatieteen laitoksen yhteistyötä operatiivisessa sääpalvelussa sekä ajankohtaisasioiden ilmastonmuutoksen havaittavia vaikutuksia ja Kiira-rajuilmaa ennus-

■ Hopeiset kiltaristit luovutettiin Asko Hutilalle (vas.), Pasi Höltälle ja Pirkka Jokiselle. Sääkillan puheenjohtaja Matti Pöhölle (oik.) kiltaristi oli luovutettu jo aiemmin.

tamisen ja vaikutusten näkökulmista.

Juhlan yhteydessä palkittiin ansiotuneita henkilöitä. Tilaisuudessa luovutettiin Maanpuolustuskiltojen liiton myöntämät hopeiset kiltaristit **Asko Hutilalle**, **Pasi Höltälle** ja **Pirkka Jokiselle**. Luovuttajana toimi MPKL:n edustaja **Esko Keiholehti**. Kotiutuspäivän lähestyessä palkittiin sääkillan kiltamerkillä ja vuoden maksuttomalla kiltajäsenyydellä ansiokkaasti ja maanpuolustushenkeä osoittaen varusmiespalveluksensa suorittanut työkimies **Jari Andersson**.

Sääkilta kiittää saamistaan onniteluista kaikkia yhteistyökumppaneita! Kilta kiittää erityisesti Porin Prikaatia, sen Raskasta raketinheitinpatteria ja sääosaston johtajaa kapteeni **Reijo Miettistä** juhlatapahtuman puitteiden tarjoamisesta ja ohjelman järjestämisestä. Kiitokset kuuluvat myös Maanpuolustuskiltojen liitolle taloudellisesta tuesta tapahtuman järjestelyissä.

MPKL:n Kiltasisartoimikunnan yhteistoiminta Naiskodukaitse Saaremaan piirin kanssa sai uusia ulottuvuuksia 5.–7.5.2017 Hämeenlinnassa Parolannummella, kun toimikunnan kutsumana viisi Saaremaan piirin naista osallistui Naisten Valmiusliitto ry:n NASTA-harjoitukseen Leijona 2017. Kiltasisartoimikunnan jäsenet toimivat emäntinä, ja vieraat saivat päättää, mille kurssille kukin tahtoi osallistua. Iloisen jälleennäkemisen jälkeen hajaannuimme omille kursseillemme.

Yhteistoimintaa yli Suomenlahden

■ TEKSTI: VERONICA LAITINEN

Auto ja nainen

Minulla oli ilo ja kunnia saada vieraaksi **Anni Murd** ja **Kaile Koppel** Virossa, ja osallistuimme Auto ja nainen -kursseille.

Teoriatunneilla saimme paljon hyödyllistä tietoa muun muassa liikennesäännöistä, vakuutuksista, jarrutusmatkoista eri olosuhteissa ynnä paljon muuta.

Käytännön harjoituksissa pääsimme esimerkiksi onnettomuuspaikalle ja opimme, miten siellä toimitaan (kolmion laittaminen, avun soittaminen ja itsensä suojaaminen).

Saimme myös oppia, kuinka auto lastataan turvallisesti, jottei lasti liiku tai lennä kuljettajan päälle jarruttaessa.

Opimme taskuun pysäköimisen auton kanssa ja peruuttamaan sekä kääntymään peräkärryn kanssa.

Meillä oli hauskaa, ja mieli korkealla osallistuimme aktiivisesti kaikkiin haasteisiin.

■ TEKSTI: ILSE KOSKINEN

Jokanaisen selviytymispakki

NASTA-kurssi Parolannummella toukokuun alussa hieman jännitti, sillä olin tapaamassa ensimmäistä

Lauantaina siirryttiin maastoon ja telttamajoitukseen.

kertaa Naiskodukaitseleitin naisia Saarenmaalta. Jännitys haihtui hetkessä, sillä nämä viisi nuorta naista olivat sosiaalisia ja iloisia, täynnä intoa oppia uutta.

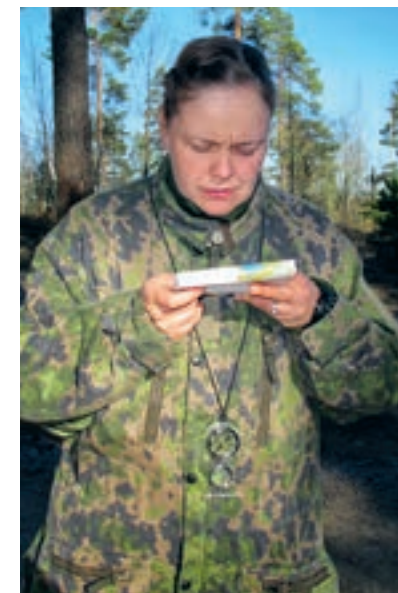
Sain seurakseni **Kadri Paomeesen**, ja yhteinen sävel löytyi nopeasti. Kiehimuuri taltutettiin käyttämällä englantia, Kadri kyllä kiitettävästi seurasi kaikkea suomenkielistä opetusta, ja tarpeen vaatiessa kävimme asioita läpi tauoilla.

Ensin haettiin varusteet ja majoituttiin tupiin, sen jälkeen alkoi heti koulutus. Perjantai-illan päätteeksi saunottiin, ja iltapalan jälkeen uni jo maistui. Onneksi Kadri kiipesi yläpedille ja minä sain alasängyn haltuuni, ei tarvinnut pelätä putoamista.

Lauantaina koulutus jatkui, taito oli melko tiivis, mutta syömään ehdittiin hyvin. Kadri sanoikin, että meidän koulutuksessa syödään paljon enemmän kuin heidän, Saarenmaalla harjoituksissa tehdään ruuat itse maastossa.

Tällä kurssilla harjoiteltiin toimimista ensiapu- ja tulipalotilanteissa sekä opittiin selviytymiskeinoja maastossa ja kohdatessa uhka- ja kriisitilanteita.

Ensiapukurssi oli monipuolinen ja kävimme läpi elvytyksen sekä aikuiselle että lapselle.

Ensiapukurssi oli hyvää kertausta ennen opittuun, varsinkin elvytyksen on tultava selkärangasta, kun tositalanteeseen joutuu. Silloin ei ole aikaa hakea ohjeita.

Tulipalon sammutusta harjoiteltiin niin, että jokainen vuorollaan sammutti rasvapalon sammutuspeitteellä, lisäksi perehdyttiin jauhesammuttimen käyttöön.

Lauantaina siirryttiin maastoon ja telttamajoitukseen. Teltta kaminointeen pystytettiin kouluttajan opastuksella ja illallinen valmistettiin telttassa.

Lauantai-ilta huipentui yhteiseen illanviettoon ruokalassa, sotilasbändi soitti, ja naiset jamailivat mukana.

Yö oli viileä, mutta Puolustusvoimien makuupussit pitivät lämmön, ja jokainen vuorollaan oli kaminavahtina. Raikkaaseen aamuilmaan oli mukava herätä. Sitten leiri jo purettiin ja tupa siistittiin kasarmilla.

Viimeiset luennot henkisestä hyvinvoinnista ja kurssin päätöstilaisuus. Haikeana erottiin, mutta mukavat muistot jäivät, ja uusia tapaamisia varmaan järjestyy tulevaisuudessa.

■ TEKSTI: MARJO TUOMARANTA

Selviydy maastossa

Piret Paomees suurena ulkoilmaihmisenä valitsi empimättä maastokurssin. Varustamisen, lounaan, avajaisen ja yhteisluennon jälkeen heitimme reput selkään ja lähdimme ryhdikkäästi marssimaan kohti Soke-ritoppaa, joka oli pienen kävelymatkan päässä varuskunnasta. Ohjelmassa seurasi tilapäismajoituksen teko ja muun muassa tulenteke (yksinkertaisimmat nuotiotyypit) sekä puukon ja kirveen käsittely. Iltapalan jälkeen osallistuimme iltahartauteen ja sitten olikin jo aika ryömiä makuupussiin, kirkkaan tähtitaivaan alla.

Hyvin nukutun yön ja maukkaan aamupalan jälkeen jatkui koulutus vedenlityksellä. Sillä aikaa, kun ryhmämme muut kurssilaiset saivat koulutusta kartan ja kompassin käytössä, luonnollisesti suunnistusrasteineen, suuntasimme Piretin kanssa varuskuntaan, jossa liityimme kutsuvieraiden joukkoon. Piret sai näin oivan mahdollisuuden nähdä harjoitus laa-

Ohjelmassa seurasi tilapäismajoituksen teko ja muun muassa tulenteko...

jemmassa mittakaavassa, ja hän kertoi, että sai evääksi paljon hyviä ajatuksia ja ideoita, joita voi toteuttaa Saarenmaalla.

Seuraavaksi yöksi oli tiedossa halaa, ja teltat täyttyivät melko pian. Kysyin Piretelä, missä hän tahtoi nukkua, teltassa vai taivasalla. Piret sanoi, että minä saan päättää, ja niin me nukuimme taivasalla toisenkin yön ja hyvin pärjäsimme. Viimeisenä päivänä saimme pikakertauksen muun muassa ensiavussa, ja tähän osioon Piret osallistui omalla tietotaidollaan.

Koko kurssin vahvuus oli 30 naista. He olivat elämälle ja uuden oppimiselle avoimia naisia, jotka ottivat Pireten iloisina ja kiinnostuneina vastaan. Piret kertoi nauttineensa suuresti viikonlopusta. Saarenmaalla hän toimii ohjaajana, mutta nyt hänen ei tarvinnut huolehtia mistään, ei muonituksesta eikä vartioimisesta, nauttia vain olostaan. Hän kertoi olleensa kuin lomalla!

TEKSTI: HELI ERÄKORPI

Etsintä ja maastoensiapu

Osallistuin **Kaia Latkinin** kanssa Etsintä- ja maastoensiapu -kurssille. Aihe ei ollut vieras meille kummallekaan, sillä neljän vuoden takaiset Tuusulassa saadut opit olivat vielä hyvin muistissa. Kertaus on kuitenkin aina hyväksi, ja käytännön harjoitukset erilaisissa kokoonpanoissa tuovat omat mielenkiintoiset vivahteensa etsintään.

Kaialla oli selvästi kunto kohdallaan ja taidot hallussa. Marssit sujui laulaen, suunnistus, ensiapu ja ketjussa kulkeminen vaivatta. Puhekielenä meillä oli pääasiassa viro, ja kun selvisi, että **Kaia** puhuu myös hyvää englantia, alkoi varsin kansainvälinen puheensorina.

Kaiken kaikkiaan sain viettää loistavan viikonvaihteen hyvässä seurassa. Tapaamme saarenmaalaisten kanssa mahdollisesti vielä loppuvuodesta. Silloin on vastavierailun aika.

Tarmokas

TEKSTI: KARI NUMMILA

Tarmo täytti jo 102 vuotta

Porin Prikaatin killan ”ikäpresidentti” **Tarmo Ahti** täytti 1. syyskuuta 102 vuotta TL Koskella Varsinais-Suomessa. Tarmokkaan ja toimeliaan Tarmon juhlapäivää vietettiin suurella joukolla.

Tarmolle ovat jääneet lähtemättömästi mieleen Porin Rykmentin legendaarisen komentajan, eversti **Väinö Polttilan** sanat vuodelta 1938, kun tämä puhui reserviupseerikurssin oppilaille: ”Muistakaa, että te olette PORILAISIA elämänne loppuun saakka!” Polttila menehtyi talvisodassa saamiinsa haavoihin. Vakinaisen väen ajoilta Tarmo muistaa erityisesti jääkäri everstiluutnantteja **Yrjö Nahia** sekä **Kuirin** veljeksiä.

Tarmo haavoittui rintamalla kaksi kertaa. Fysiikka toimii yhä, sillä taannoin hän teki kuulantönnössä yli 100-vuotiaiden suomenennätyksen. Näkökyky on heikentynyt vuosien varrella.

Virkeä, muistihirmu veteraani on ollut kiltamme jäsen melkein sen alkutahdeista saakka ja osallistuu yhä vuosittain joihinkin killan tilaisuuksiin.

Tarmo palveli Puolustusvoimia peräti kahdeksana perättäisen vuotena alkaen vuodesta 1938, ja sitä ennen hän osallistui Kosken suojeluskunnan toimintaan. Heti sotien jälkeen hän oli mukana myös aseatkennässä.

Tarmoa huolestuttaa Suomen valtion suuri velkataakka. Hän uskoo kuitenkin suomalaisten selviävän jatkossakin, kunhan tehdään kovasti töitä ja huolehditaan riittävästi yksimielisyydestä.

Hyvät maanpuolustuksen ystävät!

Jalkaväen säätiön naistoimikunnan perinteinen konsertti pidetään **Maanpuolustuskorkeakoulussa Santahaminassa lauantaina 3.2.2018 klo 16.** Konsertti on pidetty vuosittain jo yli 40 vuoden ajan. Konsertissa esiintyy Kaartin soittokunta.

Konsertti kestää noin tunnin ja siellä esitetään, yleisön pyynnöstä, perinteistä marssimusiikkia sekä muuta musiikkia Kaartin soittokunnan ohjelmistosta. Konsertti päättyy aina yhteislauluna esitettävään Sillanpään marssilauluun eli Jalkaväen marssiin.

Lipun hinta on 35 euroa ja siihen kuuluu pöytiin katettu kahvitarjoilu konsertin jälkeen. Konsertin tuotto lahjoitetaan kokonaisuudessaan Jalkaväen säätiön isänmaalliseen toimintaan.

Konsertti tarjoaa eritoten siviilivieraille hienon mahdollisuuden päästä sotilasalueelle ja tutustua vanhan kadettikoulun hienoon funkkisirakennukseen.

Osallistujien on mahdollista varata kahvitusta varten omalle seurueelleen pöytä jo etukäteen.

Olette sydämellisesti tervetulleita!

Lisätietoja ja lippuvaraukset:

Heidi Aho, puh. 040 553 2577, heidi.aho@sotainvalidit.fi

Karjalan Prikaatin Kilta täyttää tasavuosia

■ TEKSTI JA KUVA PAAVO MIKKONEN

Suomen vanhimpiin joukko-osastokiltoihin kuuluva Karjalan Prikaatin Kilta ry täyttää 60 vuotta lauantaina 25.11.2017. Tapausta juhlintaan kaikille avoimena maanpuolustusjuhlana kyseisenä päivänä kello 14 alkaen Kouvolan kaupungintalossa. Juhlan kohokohtana juhlapuheen pitää puolustusministeri Jussi Niinistö.

Juhlaa edeltää kello 13 alkava kahvittele kaupungintalon sinisellä matolla. Varsinainen juhla alkaa kaupungintalon juhlasalissa **Jean Sibeliuksen** *Andante festivo*-alkusoitolla, jonka esittää Rakuunasoittokunta johtajanaan musiikkimajuri **Riku Huhtasalo**. Killan monivuotinen puheenjohtaja **Matti Mikkonen** toivottaa juhlayleisön tervetulleeksi, jonka jälkeen kuullaan Sibeliuksen *Jääkärimarssi*. Ohjelma jatkuu juhlapuheella, jota seuraa huomio-onoitusten luovuttaminen ansiotuneille kiltalaisille. Musiikkipitoisen ohjelman seuraava numero on *Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa*.

Tervehdyksiä juhlivalle killalle tuovat Puolustusvoimat edustajanaan Karjalan prikaatin komentaja prikaatikenraali **Pasi Välimäki** Maanpuolustuskiltojen liiton puheenjohtajansa **Pauli Mikkolan** välittämänä sekä Kouvolan kaupungin uusi kaupunginjohtaja **Marita Toikka**. Juhlan loppuosassa kuullaan vielä **Sam Sihvon Muistoja Pohjolasta**, jonka jälkeen Rakuunasoittokunta ja yleisö yhdessä päättävät tilaisuuden *Maamme*-lauluun.

■ Karjalan Prikaatin Kilta ry:n vuosipäivänä 5.4. vietiin kukkalaite Killan Perinnepaadelle Vekaranjärvellä. Kuvassa Killan puheenjohtaja Matti Mikkonen valmiina tehtävää suorittamaan.

Viestivälineriippuvuus ja viestinnän luotettavuus?

■ TEKSTI: JUHANI PELTOLUOMA, POHJAN VIESTIKILTA RY.

Pohjan Viestikilta ry on tehnyt lähes 20 vuotta aktiivista työtä maanpuolustuksen kannalta erittäin tärkeiden viestivälineiden käytön ja tietoturva-asoiden parissa. Työmme on ollut valistustoimintaa laajan yhteistyön ja koulutuksen kautta kansalaisten viestintään liittyvissä riskeissä. Näitä riskejä emme osanneet ennakkoon aavistaa, ja riskinhallinta kulkee aina väärinkäytösten perässä. Tässä artikkelissa haluan tuoda esiin viestillisen kehityksen nurjat puolet, jotka ovat tuottaneet yhteiskunnallemme suuria haasteita ja vielä ratkaisemattomia kysymyksiä! Maanpuolustuksellisestikin tärkeäksi kysymykseksi on muodostunut se, miten viestivälineiden käyttöä pystytään kouluttamaan ja opettamaan kouluissa ja kotona niin, ettei se tuhoa lastemme tulevaisuutta. Viestivälineriippuvuus on kavala tauti, joka johtaa hoitamattomana syrjäytymiseen!

OLEN TOIMINUT vapaaehtoisen maanpuolustustyön aktiivisena toimijana jo lähes 50 vuotta. Tänä aikana yhteiskunnal-

linen muutos on ollut valtava. Muutoksen oleellisimpana asiana on ollut räjähdysmäinen sähköisen viestinnän kehittyminen. Tullessani mukaan vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön viestitoiminnan vetovastuu oli Puolustusvoimilla, jolla oli mahdollisuus uusimpaan tekniikkaan ja välineistöön. Nyt jokainen voi ostaa kaupasta sellaista huipputekniikkaa kuin haluaa, ja koulutuksen myötä huippuosaajia on jokaiseen lähtöön. Globaali viestitoiminta on tuonut mukanaan myös globaalin rikollisuuden! Vain osa henkilöistä tajuaa, mitkä riskit sisältyvät hallitsemattomaan tietoliikenteen ja viestivälineistön käyttöön. Isät ja äidit ostavat lapsilleen suuressa rakkautensa hienoja tietokoneita ja kännyköitä, mutta kukaan ei opeta tai valvo näiden käyttöä eikä kerro, mitä vaaroja laitteiden käyttöön sisältyy.

JOKAINEN, joka näkee panssarivaunun, ymmärtää sen vaaralliseksi sotakoneeksi, mutta tietokoneen tai kännykän vaarallisuutta on vaikeampi ymmärtää, vaikka niiden tuhovoima on valtava väärissä ja taitamattomissa käsissä. Ne väärät kädet ovat yleensä hyvin taitavia!

Viestiväline-riippuvuus on kavala tauti...

TOIMIN 1990-LUVUN vaihteessa ammattiaineiden lehtorina ja jo silloin huomasi selvästi sen, mitä taitamaton tietoliikenteen käyttö tuo tullessaan. Siihen aikaan olivat muodissa ensimmäiset pelikoneet. Tällöin nuoret henkilöt, joilla oli pelikoneita, lintsasivat koulusta ja pelasivat kaiken päivää vieden mukanaan myös kavereitaan. Heidän oppimishalunsa ja oppimistuloksensa putosivat, ja eteen tuli kysymys opiskelussa selviytymisestä. Sähköpuolelta ei voinut päästää läpi henkilöä, joka oli itselleen ja ympäristölle vaarallinen, mikäli ei hallinnut sähkötekniikan turvallisuusperusteita. Kysymys ei ollut tyhmistä ihmisistä, vaan he olivat ajautuneet ”tietoliikenteen väärinkäyttäjiksi”. Silloin selvisimme aktiivisin liikuntapainotteisin ponnistuksin, ja jokainen henkilö sai todistuksensa.

TÄNÄ VUONNA olen seurannut lastenlapsieni opiskelua, ja ongelmat ovat vain moninkertaistuneet känny-

köiden peliohjelmien kautta. Pelaaminen on paljon hauskenpää kuin lukemisen, kirjoittamisen ja laskemisen opettelu. Osa opettajista on tietotekniikan lumossa, ja he ovat unohtaneet lukemisen, kirjoittamisen ja laskemisen merkityksen oppilaan terveen itsetunnon kehityksessä. Täytyy ymmärtää, että ihmisen itsetunto on hänen tärkein ominaisuutensa menestykseen! Jos lapsi ei opi oppimisen perusteita, menettää hän itsetuntonsa, ja ilman massiivista apua hän syrjäytyy.

TIETOLIIKENTEEN käyttö näkyy selvästi myös varttuneemman sukupolven työtavoissa ja osaamisessa tuoden sinne omat vaikutteensa ja haasteensa. Miten yhteiskunnan organisaatiot voidaan turvata, jos jo luetun tekstin ymmärtäminen tai tuottaminen tuottaa henkilöille, varsinkin viranomais-työssä, ylivoimaisia vaikeuksia. Lausunnot ja päätökset ovat kapulakieltä, joka ei perustu mihinkään ja josta tavallinen ihminen ei saa mitään selvää. Miten ihminen osaa kirjoittaa ja lukea, jos taitoa ei ylläpidä? Ongelman me kaikki huomaamme itse, luemme lööpit, mutta pidempiä tekstejä emme viitsi lukea! Yhteydenpidossa kirjeiden kirjoittaminen on unohtunut, ja siitä on tullut ylivoimainen tehtävä. On helpompi lähettää tekstiviesti tai soittaa kännykällä.

MEILLÄ OSA yhteiskuntaa on radikalisoitunut sähköisten viestimien ”ystäväsivustojen” kautta. Näiden sivustojen kautta joku organisoii porukat suurin joukoin aktiiviseen toimintaan yhteiskuntaa ja viranomaisia vastaan. Esimerkiksi Pyhäjoella poliisia vastaan hyökättiin kivittämällä heitä ja polttamalla poliisiauto. Pakolaisten palautuksissa estetään poliisia toteuttamasta yhteiskunnan korkeimman lainkäyttäjän päätöksiä. Tämä kaikki on syntynyt joidenkin puolueiden ja eturyhmien toimesta, yhteiskunnan päätöksentekijöiden ja viranomaisten silmien alla. Jopa lainsäätäjän pöydät vapisevat, kun lainsäätäjät itse lietsovat kapinaa laillista yhteiskuntaa vastaan yleisjoukoissa kiihottaen ja estäen poliisin laillista toimintaa. Kaikkein huolestuttavinta on se, että nämä henkilöt saavat väkijoukot liikkeelle ja tukemaan heitä. Eihän kukaan olisi uskonut tämän tapahtuvan Suomessa! Onko turvallisuusvaje päätöksentekijöiden saamattomuutta vai viranomaisten kyvyttömyyttä? Lainsäädäntö yhteiskuntarauhan säilyttämiseksi on olemassa, mutta sitä ei jostain syystä käytetä. Onko yhteiskunnalle liian suuri kynnys tuomita lainsäätäjiä sääntämiensä lakien rikkomisesta ja kansan kiihottamisesta virkavaltaa vastaan?

MIELESTÄNI juuri nyt on vapaaehtoisien maanpuolustustyön ryhdistäytymisen aika, tärkeintä on edelleen yhteiskuntarauhan säilyttäminen ja kansalaisten maanpuolustustahdon julkinen ylläpito. Niin kodeissa kuin kouluissakin tulisi paneutua yhä enemmän nuorten henkilöiden viestivälineiden, viestintä- sekä kansalaistaitojen sekä käyttäytymissääntöjen opettamiseen. Viranomaisilla täytyy olla oma tärkeä roolinsa tiedotusvälineiden edustajien maanpuolustustahdon ja taitojen koulutuksessa, emmehän voi ajatella nykyisen tilan jatkuvan kovin pitkään. Meidän kaikkien täytyy ymmärtää, ettemme ole enää 1900-luvun alussa tekemässä vallankumouksia, vaikka meno välillä siltä näyttääkin!

LUONTOIHMISENÄ tuon esimerkin kansalaistottelemattomuudesta sekä nuorten ja tiedotusvälineiden ajattele- mattomuudesta ja taitamattomuudesta. Kettutyttöjen tempauksia minkki- tarhoilla pidettiin tiedotusvälineissä

sankaritekona luonnon puolesta. Ku- kaan ei ollut kiinnostunut siitä, mitä kettutyttöjen hyökkäyksistä ja minkkien vapauttamisesta seurasi Pohjanmaan saariston lintukannalle ja minkeille. Vapautetut minkit söivät lintujen munat ja poikaset! Otollisissa olosuhteissa minkit lisääntyvät tehokkaasti, ja ongelma paisui vuosiksi. Vahingot olivat luonnolle ja yrittäjille valtavat!

EMME SAA TEHDÄ rikollisista sankareita! Paras tapa olisi ollut, että nämä nuoret aktivistit olisivat joutuneet itse pyytämään nämä luontoon kuulumattomat eläimet pois, silloin silmät olisivat avautuneet ja luonto olisi puhutellut heitä oikealla tavalla.

POHJAN Viestikilta ry. on pyrkinyt toiminnassaan avaamaan koko ajan uusia ovia tutkimuksen, laajan yhteistyön, koulutuksen ja viestillisen kehityksen kautta. Siksi osallistumme myös yhteiskuntaa koskevaan viestilliseen keskusteluun viestillis-

sä ja maanpuolustuksellisissa kysymyksissä.

Viestiperävaunu koulutuksen peruskäyttöön!

Uutena haasteenamme on viestillisten koulutusmahdollisuuksien parantaminen ja Puolustusvoimien käytöstään poistaman 1 500 kilon painoisen siirrettävän viestiperävaunun saaminen Ouluun. MPK:n paikalliset tilat eivät ole mahdollistaneet viestin koulutus- tavoitteiden mukaisia tiloja viestiasemalle. Sen johdosta olemme kääntyneet viestiaselajin johdon puoleen viestiperävaunun kysymyksessä. Viestiperävaunun sijoittaminen Ouluun avaisi hyvät mahdollisuudet nuorten ja reserviläisten koulutus- ja harrastustoiminnalle koko Pohjois-Suomen alueella. Toivomme asian etenemistä pikaiseen tahtiin!

Vapaaehtoinen maanpuolustustyö on tekoja isänmaan parhaaksi!

Tervetuloa itsenäisyytemme kehtoon

Korsholman linnaläänistä Länsi- ja Sisä-Suomen pääkaupungiksi ja Pohjoismaiden johtavaksi energiaklusteriksi – Suomen aurinkoisimmaksi kaupungiksi. Vaasa toivottaa teidät tervetulleiksi kokemaan historiaa, nykyisyyttä ja tulevaisuutta 1200-luvulta lähtien. Tulkaa tekin virkistymään positiivisen energian pääkaupunkiin!

Viikonloppuna 17.11.–19.11.2017 kokoontuvat kokonaisturvallisuutemme vaalijat ja asiasta kiinnostuneet kansalaiset ja maanpuolustuskielalaiset viettämään kokouksiaan ja kansallista maanpuolustusjuhlaa.

Liittohallitus kokoontuu perjantaina, liittovaltuusto lauantaina, ja kansallinen maanpuolustusjuhla pidetään sunnuntaina Vaasan kaupungintalon kauniissa juhlasalissa.

Ohjelmassa on muun muassa kaupungin vastaanotto Maaherrantalossa, jossa sijaitsee ylipäällikkö **Mannerheimin** huone. Vaasan Sotaveteraanimuseo, Perinnemuuri ja Villa Sandviken ovat tutustumiskohteina. Sunnuntaina on juhlamessu Vaasan kirkossa.

Järjestelyistä vastaavat Vaasan Kiltapiiri ry yhdessä Maanpuolustuskiltojen liitto ry:n kanssa. Toivotamme kaikki tervetulleiksi Kansalliseen Maanpuolustusjuhlaan ja kirkkoon.

Yksityiskohtainen ohjelma julkaistaan MPKL:n liittotiedotteessa.

Jääkärilippu liehuu jälleen Vaasassa

■ Mannerheim tarkastaa Preussin jääkärit Vaasan torilla 26. helmikuuta 1918.

Maamme kaikkien jääkärilippujen ”äiti”, Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n lippu, liehuu jälleen jääkärien kaupungissa Vaasassa, kun kaupungissa järjestetään 23.–25.2.2018 jääkärien pääjoukon Suomeen paluun valtakunnalliset 100-vuotismuistojuhlallisuudet. Monisatalukuinen nykyjääkärien joukko seuraa tällöin Suomen lippua ja jääkärilippua osana juhlallisuuksia järjestettävässä paraatissa.

Jääkäreillä oli Vaasaan saapuaan 25.2.1918 mukanaan JP 27:n lippu, joka oli valmistunut jo vuonna 1916 mutta annettiin pataljoonan käyttöön vasta juuri ennen sen Suomeen lähtöä, pataljoonan vala- ja lipunvihkimistilaisuudessa Libaun Pyhän Kolminaisuuden (Trinitatis) kirkossa 13.2.1918. Lippu oli käytössä Vaasan torilla 26.2.1918 järjestetyssä pataljoonan paraatikatselmuksessa. Seuraavan kerran lippu oli käytössä vapaussodan päätösparaatissa Helsingissä 16.5.1918. Lipun perässä marssi tuolloin ensimmäisenä Vaasan Suojeluskuntapiiriin alueella aiemmin keväällä perustettu 1. Jääkärirykmentti.

SOTAMUSEO

■ Jääkärilippu, Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n lippu.

Vapaussodan jälkeisissä armeijan uudelleenjärjestelyissä kesällä 1918 muodostettiin kolme rauhanvahvuista divisioonaa sekä sodanvahvuinen Jääkäriprikaati (aluksi nimeltään Vuorisotrikaati). Jääkäriprikaatista sijoitettiin elokuussa 1918 Vaasaan prikaatin esikunta, Kaartin Jääkäripataljoona sekä eräitä muita yksiköitä (Miinanheittäjäosasto ja Tiedonantovälineosasto). Kaartin Jääkäripataljoonasta tuli JP 27:n perinteiden vaalija. Jääkärilippu luovutettiin 29.10.1918 pataljoonan käyttöön, ja pataljoonan kunniamarssiksi vahvistettiin 1922

Jääkärimarssi. Vuonna 1923 pataljoona sai uuden oman lipun, ja alkupe-
räinen jääkärilippu luovutettiin Sotamuseoon säilytettäväksi 25.2.1928. Sen jälkeen JP 27:n alkuperäinen lippu on ollut käytössä vain tärkeimmissä muistotilaisuuksissa, viimeksi Haminassa syyskuussa 1957 kaatuneiden upseerien patsasta vihittäessä. Lipusta on sittemmin ollut käytössä kolme eri kopiota, uusin otettiin käyttöön vuonna 2013.

Kaartin Jääkäripataljoonan uusi lippu oli jääkärinvihreä. Lipun keskellä oli leijonavaakuna koristeellisen seppeleen ympäröimänä. Lipun kuhunkin kulmaan oli sijoitettu Vaasan lyhde. Pataljoonalle myönnettiin Vapaudenristi nauhoineen kannettavaksi lipputangon kärjessä. Kaartin Jääkäripataljoonan kausi Vaasassa jäi 15 vuoden mittaiseksi, sillä vuoden 1934 Puolustusvoimien uudelleenjärjestelyissä Jääkäriprikaati lakkautettiin ja sen yksiköt alistettiin siirtymävaiheen ajaksi divisioonille. Pataljoonan lippu siirrettiin Sotamuseon kokoelmiin. Uudistusten seurauksena Vaasasta tuli 11 vuoden ajaksi tykistökaupunki (KTR 4 1934–1939 ja 53. Raskas It-

KANSALLISARKISTO VAASA

■ Kaartin Jääkäripataljoonan lippu vuodelta 1923. Sotamuseon kokoelmiin kuuluvan lipun pohjaväri on alkuaan ollut jääkärinvihreä, mutta se on aikojen kuluessa haalistunut keltaisen ruskeaksi.

patteri jatkosodan aikana). Lisäksi kaupunkiin sijoitettiin sotilasläänin ja sotilaspäivien esikunnat.

Vaasa palasi uudelleen jääkäriaikaan, kun varuskuntaan sijoitettiin sotien jälkeen vuonna 1945 Jääkäripataljoona 1. Pataljoona oli perustettu vuonna 1921 Terijoella Polkupyöräpataljoona 1:n nimisenä. Vuonna 1936 nimi oli muuttunut Jääkäripataljoona 1:ksi. Kun Kaartin Jääkäripataljoona

na lakkautettiin, sai Jääkäripataljoona 1 vaalittavakseen JP 27:n perinteet ja kunniamarssikseen *Jääkärimarssin*. Vaasan aikana pataljoonan nimi muuttui vuonna 1957 Pohjanmaan Jääkäripataljoonaksi. Pataljoona oli Vaasassa vuoteen 1964 saakka, jolloin se siirtyi Sodankylään ja nimi muuttui Lapin Jääkäripataljoonaksi. Nykyisin pataljoona on osa Jääkäriprikaatia. Pataljoona sai ensimmäisen lippunsa jo vuonna 1923. Lippu uusittiin vuonna 1938, jolloin se sai nykyisen kuviointinsa ja muun muassa al-

kuviointinsa ja muun muassa al-

■ Jääkäripataljoona 1:n – Pohjanmaan Jääkäripataljoonan – lippu. Lippu on edelleen Lapin Jääkäripataljoonan käytössä.

kuperäinen harmaanruskea pohjaväri muuttui jääkärinvihreäksi. Pataljoona sai tuolloin myös oikeuden kiinnittää Vapaudenristin nauhoineen lipputankoon. Lippu uusittiin toisen kerran vähän ennen pataljoonan Sodankylään siirtymistä, uuden lipun lahjoitti pataljoonalle Vaasan Sotilaskotiyhdistys.

Vaasan tunnettuus jääkärikaupunkina perustuu ennen kaikkea JP 27:n pääjoukon paluuseen Suomeen Vaasan kautta 25.2.1918. Tästä on muistuttamassa muun muassa jääkärikapteeni **Lauri Leppäsen** Jääkäripatsas Hovioikeuden puistossa. Patsaan esittämä jääkäri katselee merelle, josta jääkärit Vaasaan saapuivat. Mutta jääkärien muisto elää alueella vahvana myös Kaartin Jääkäripataljoonan ja Jääkäripataljoona 1:n – Pohjanmaan Jääkäripataljoonan – perinteiden kautta. Perinteitä vaalivat killat, perinneyhdistykset ja Kasarmialueen Perinnemuuri, jossa kaikilla mainituilla joukko-osastoilla on omat muistolaattansa.

*Ilkka Virtanen
Österbottens Försvarsgille
Pohjanmaan Maanpuolustuskilta*

13 puuristää ja 52 rautaristää

JÄÄKÄRIEN KAHDEKSAN KUUKAUTTA SODASSA

Suomalaiset jääkärit palvelivat Saksan itärintamalla vuosina 1916–1917 yhteensä noin kahdeksan kuukautta. Kesäkuusta syyskuuhun 1916 Missejoen suoalueen asemassa oli aluksi suhteellisen rauhallista. Pataljoonan tykkijaos joutui jonkun kerran ankaraan tulitoimintaan, ja pioneerit osallistuivat yhteen iskuosastohyökkäykseen. Toiset kolme kuukautta pataljoona vietti Riianlahden rantamilla, jossa taistelutoiminta oli aktiivisempaa kuin Missellä. Kolmas kahden kuukauden rintamavaihe tuli talvella 1917, kun suomalaispataljoona kiidätettiin reservinä venäläisten yllätyshyökkäystä torjumaan. Hieman reilu sata vuotta sitten tehdyn talvioperaation jälkeen pataljoona ei joutunut enää taisteluihin. Palvelusta Preussin kuninkaan armeijassa kesti vielä vuoden. Suomalaiset menettivät rintamalla kaatuneina tai kadonneina 13 miestä ja 26 haavoittui. Venäjän puolelle loikkasi neljä jääkäreä. Jääkäreistä 52:lle myönnettiin rintamaansioista toisen luokan rautaristi.

■ TEKSTI: JUKKA KNUUTI

MISSE-JOEN SOISESSA MAASTOSSA

oli linnoittaminen kaivautu-
malla mahdotonta, ja niinpä
suomalaisten oli kunnostau-
duttava rakentamalla rintava-
rustukset ja majoitukset maan
päälle.

ALLA

Vasemmalla Väinö Palojarvi
(Saksan palveluksessa nimellä
Brandt) ja oikealla Verner Gus-
tafsson kuvattuna Misse-joella
kesällä 1916. Molemmat myö-
hemmin kenraalimajureita.

RAKENTAJAT RIIANLAHDELLA

Ampuma-alaa raivattu metsään.....	650 x 50 m ²
Piikkilankaestettä (8-12 m:n levyistä) rakennettu	6 610 m
Espanjalaisia ratsuja.....	60 kpl
Ampumahautaa.....	600 m
Rintasuojusta	180 m
Selkäsuojusta	100 m
Korsuja.....	8 kpl
Kapulatietä (1 m:n levyistä)	3 000 m
Kapulatietä (3 m:n levyistä)	1 545 m

Suomalaispataljoona miehitti asemat 9. kesäkuuta 1916.

mia miehittäneiden saksalaisten vahvuuksiin.
Kaikki rakennelmat olivat kohtuullisen kurjasti
tehty. Se tiesi jääkäreille ankaraa rakennustyötä.

Suomalaiset tulevat rintamalle

Suomalaispataljoona miehitti asemat 9. ke-
säkuuta 1916. Tieto alueen rauhallisuudes-
ta tuntui pitävän paikkansa, sillä vihollinen
ei mitenkään häirinnyt joukkojen vaihtoa.
Ensimmäisinä päivinä venäläisistä nähtiin
sentään joskus vilahduksia.

Kesäkuun 13. päivä rintaman rauha kui-
tenkin rikkoutui. Aamupäivällä pataljoonan
105-millinen haupitsijaos ampui kahdel-
la putkellaan muutaman laukauksen haku-
ammunnan luonteisesti. Muutamaa tuntia
myöhemmin naapuri vastasi. Asialla oli Ri-
an lähellä ollut järeä 210 millin patteri sekä
lähempänä oleva kenttätykistö, joka ampui
jääkäreiden aseisiin srappleja, eli useim-
miten aikasytyttimellä ilmassa räjähtäviä isoja
teräshauleja levittäviä ammuksia. Niinpä jo vii-
dentenä rintamapäivänä jääkäripataljoona sai
ensimmäisen kaatuneensa, kun ruoanhakumat-
kalla ollut jääkäri **Alfred Hyytinen** kuoli raskaan
kranaatin sirpaleeseen. Ei rintamaosuus sitten-
kään ihan turvallinen ollut.

Tulitusta puolin ja toisin jatkui muutaman
päivän ajan, niin että tykkijaoskin sai ampua jopa
211 laukausta. Samaan aikaan esiintyi satun-
naista laukausten vaihtoa, kun venäläisiä partioi-
ta näytti liikkuvan linjojen välissä.

JÄÄKÄRILIKE OSA III

Jääkäripataljoonan rintama-
kaista sijaitsi parikymmentä
kilometriä Riistä lounaaseen
nykyisessä Latviassa, Tiru-
lin rämealueella. Kaistan le-
veys oli nelisen kilometriä, ja
vihollisen etulinja 600–1 000
metrin päässä omista asemis-
ta. Linjojen välinen maasto oli avointa rä-
mettä, ja sen halki virtasi parhaimmillaan
noin 15 metrin levyinen Misse-joki (Misa).

Näin ollen kaista oli turvallisen tuntui-
nen, sillä uhkaa vihollisen hyökkäykses-
tä ei juuri ollut. Jääkärit perivät asemat
saksalaisilta, jotka kertoivat, että viimei-
sen viiden kuukauden aikana alueella oli
kaatunut vain pari ja haavoittunut puo-

lenkymmentä saksalaista. Sota oli täällä
jotain ihan muuta kuin länsirintaman tu-
likirnuksia.

Mutta ei Saksan itärintaman koillis-
kulmalla mistään lomaleiristä ollut kyse.
Misse-joen asemat olivat nimittäin var-
sin viheliäiset, kuten pian alkaneet sa-
depäivät osoittivat. Soisen maaperän
vuoksi ei voitu lainkaan kaivautua, vaan
taisteluhaudan virkaa hoiti maan pinnal-
le kasattu puolentoista metrin korkuinen
rintavarustus. Korsuina olivat lujitetut hir-
sikämpät, jotka eivät maan pinnalle ra-
kennettuina edustaneet kovinkaan korke-
aa taistelukestävyyttä. Liikennettä varten
oli rakennettu kapulateitä. Kirvesmiestai-
dot eivät kuuluneet ennen jääkäreitä ase-

TULVAA

Misse-joella
1916.

Vihollinen... vesi

Sitten iskivät luonnonvoimat. 16. kesäkuuta 1916 alkoivat rankat sateet, jotka jatkuivat lähes viikon ajan. Misse-joen pinta nousi, ja vesi nousi myös asemiin. Kämppien heikot katot alkoivat vuotaa, ja vesi nousi joissain asumuksissa lähes laverien tasolle. Vartiomiesten asemissa oli puolisääreen vettä.

Kosteus toi tullessaan myös valtavat hyttyslaumat. Offia ei ollut vielä keksitty eikä huithominen auttanut. Käytettävissä olleet hyttysverkotkin olivat alkeellisia. Hyttysiä toisaalta käytettiin myös hyväksi. Omaperäinen mutta inhottava kurinpitotapa oli sitoa rikkomukseen syyllistyneet joksikin tunniksi puuhun. Lähteistä ei selviä, saiko tuomittu pitää vaatteet päällään rangaistuksen aikana. Ilmeisesti sai.

Niin kuin näissä ei olisi ollut riittävästi riasaa, saapui jääkäreiden vieraaksi nälkä. Ruoan puutteen syy jäi epäselväksi. Oliko se sateiden pehmittämien kulkuväylien syytä vai varastivatko ”töpinän” saksalaiset osan annoksista. Jääkärit uskoivat vahvasti jälkimmäiseen syyhyn. Epäilyjä vahvisti se, että muonatilanne parani myöhemmin huomatta-

Kosteus toi tullessaan myös valtavat hyttyslaumat.

vasti, kun jääkärit alkoivat huolehtia pataljoonan muonituksesta itse.

Petturit

Pataljoona kohtasi uuden takaiskun, kun kaksi jääkäriä loikkasi venäläisten puolelle. Erityisen ikävältä tuntui, että molemmat olivat ylennettyjä: Gruppenführer **Eino Tuominen** ja Hilfsgruppenführer **Hjalmar Vikström**. Ansioituneet, pidempään palvelleet ja paremmin koulutetut suomalaiset palvelivat pataljoonassa eräänlaisina apujohtajina aliupseerien ja nuorempien upseerien tehtävissä. Arvot olivat kuitenkin vain miehistön palvelusarvo-

ja Saksan siirtomaajoukkojen mustien sotilaiden esikuvan mukaisesti. Führeiksi ylennetyt saivat käyttää määräysvaltaa suhteessa suomalaisiin sotilaisiin. Pataljoonan saksalaisia he eivät saaneet määrätä, muutoin kuin jos käskyvallan alle kuuluvaan joukkoon kuului taistelussa saksalaista miehistöä. Kun loikanneiden johtajien motiiveja myöhemmin pohdittiin, todettiin, ettei kumpikaan ollut ”aatteen miehiä”. Tuominen oli värvätty vankileiristä ja työläistaustainen Vikströmkkin oli lähtenyt jääkäriksi lähinnä parempien elämisen edellytysten perässä. Näin kävi ikävästi todeksi, että epäilyt kaikkien miesten luotettavuudesta eivät sittenkään olleet aiheettomia. Toisaalta on aika hupaisaa, että jälkeinpäin pohdittiin miesten vasemmistolaisuutta. Venäjän bolševikkivallankaappaushan tapahtui yli vuotta myöhemmin eikä tsaarin Venäjä ollut mitenkään vasemmistolainen valtio. Logiikka taisi pettää.

Loikkausta seuraavan päivän iltana venäläinen tykistö ampui ilmeisesti loikkareiden ohjeen mukaan vahvan keskityksen pataljoonan alueelle. 40 minuutin aikana aseisiin putosi 600 kra-

■ TEKSTI: JUKKA KNUUTI

Tykkijaoa torjui venäläiset EKKAU-KEKKAU 1916

Misse-joen kaistan melko rauhallisen asemasodan katkaisi aina silloin tällöin molempien osapuolten partiointitoiminta sekä satunnainen tykistön häirintätuli.

Tilanne muuttui, kun venäläiset käynnistivät 16. heinäkuuta hyökkäyksen Kekkaun alueelta lähtien. Sitä torjumaan lähetettiin kaikki käytettävissä olevat reservit, joihin kuului myös jääkäripataljoonan haupitsijaos. Jaoksen kahdella tykillä oli merkitystä, sillä ne edustivat alueella olevan saksalaisen tykistön moderneinta kalustoa.

Jaos ajoi aseisiin 16. kesäkuuta 1916 vajaan kilometrin päähän etulinjasta lähelle Mismelupiu kylää. Tulenjohtue, jossa suomalaisia edusti Gruppenführer **J.O. Vegelius**, otti paikkansa etulinjasta. Etulinjan läheisyyden sai tuntea tykkijao- oskin satunnaisista harhaluodeista.

Tykkijääkäreiden aika ei tullut pitkäksi, sillä heidät määrättiin kohta aseisiin ajon jälkeen ampumaan nelisen tuntia kestänyt tulitehtävä edessä olleisiin venäläisten aseisiin.

Seuraavana päivänä jaos ampui noin 200 laukausta. Illansuussa se määrättiin ampumaan suurimmalla tulinopeudella, kahdeksan laukausta minuutissa, kun venäläiset uhkasivat tunkeutua saksalaisten etulinjan aseisiin.

Tykkimiehet pääsivät kokemaan päivän mittaan myös vastatykistötoimintaa. Venäläinen kuuden tuuman (152 mm) patteri ampui jaoksen suuntaan sräpnelleja onneksi laihoiin tuloksin. Päivän mittaan koettiin myös vastustajan ilmavoimien toimintaa. Asemien yllä kierrellyttä venäläiskonetta kohti ammuttiin muutama sräpnelli tietysti tyhjin tuloksin.

Venäläiset iskevät takaisin

Kaksi päivää myöhemmin venäläiset hyökkäsivät uudelleen pitkän tykistövalmistelun jälkeen. Jääkäri-tykkijao osallistui hyökkäyksen torjuntaan, ja varsinkin illansuussa ammuttiin paljon, melkein 250 laukausta kolmen tun-

MAJURI BAYER

kiinnitti Gruppenführer Lauri Malmbergin rintapieleen II luokan rautaristin.

ALLA ZUGFÜHRER MALMBERG

ja tykistöjaoksen toinen kenttähaupitsi.

nin aikana. Hyökkäys kuivui lopulta kokoon, ja sen torjunnassa oli tykistöllä, jääkärijaos mukaan lukien, ollut ratkaiseva merkitys.

Taas päästiin osalliseksi vastatykistötoiminnasta. Upseerikorsuun osunut kranaatti aiheutti hieman vaurioita. Hyvää onneakin oli mukana, sillä yksi kranaatti iski vain 15 metrin päähän jaoksen toisesta tykistä kuitenkin tappiota aiheuttamatta.

Haupitsijaos palasi pataljoonan yhteyteen Gallingeniin 5. elokuuta. Hyökkäyksen torjuntaan osallistuminen oli jaokselle todellinen tulikaste, joskin venäläisen tykistön rumputulta oli joutunut kokemaan etulinjassa ollut tulenjohtue.

Tulikasteesta oli selvitty kunnialla. Pataljoonan komentaja majuri **Bayer** kiinnitti toiminnassa erityisesti kunnostautunut ykköstykin johtajan, myöhemmin suojeluskuntia kenraalin arvossa johtaneen tulevan tykistöupseerin, Gruppenführer **Lauri Malmbergin** rintapieleen II luokan rautaristin.

naattia. Osa tulesta meni jääkärien onneksi noin 50 metriä pitkäksi.

Pataljoonasta lähti vielä kolmaskin loikkari, jääkäri **Eino Rissanen**. Hän saattoi olla venäläisten joukkoon liittänyt myyrä. Hän tuli pataljoonaan vuoden 1915 lopussa, kun venäläiset olivat alkaneet saada vihiä jääkäripataljoonasta. Agentinrooliin viittasi myös se, että hän toimi venäläisten apuna todistajana Spalernajassa, kun sinne tuotiin Suomessa kiinni saatuja kalterijääkäreitä.

Työn raskaan raatajat

Etulinjassa pakollinen linnoitustyö oli raskasta raatamista. Puutavara, mieluummin mahdollisimman järeä, oli kuljetettava parin kolmen kilometrin päästä. Jossain saatettiin käyttää hevosvetoista kenttärataa, mutta viime vaiheessa varustusten rakentamiseen käytettävät tukit piti kantaa miesvoimin. Kämpin kattojen täytemaa samoin kuin maan pinnalle rakennetut ”taisteluhaudat” tarvitsivat täytemaata rinta- ja selkävarustukseen. Siihen ei kelvannut suoturve, vaan maamasatkin oli haettava kauempaa.

Elokuussa alkoi etulinja olla kunnossa ja tukilinjaakin oli jonkin verran rakennettu. Oma lukunsa oli

KAASUHYÖKKÄYKSEEN

varustautunut jääkäri.

YLÄKUVASSA TUKINKANTOA MISSELLÄ.

Vaikka taistelutoiminta oli vähäistä, riitti miehillä jatkuvasti töitä varustusten rakentamisessa ja ylläpidossa. Koneita ei ollut, ja hevosella ei päässyt aivan etulinjaan.

liikkumisen edellyttämä kapulatieverkko, jota oli rakennettu kymmeniä kilometrejä.

Vaihtelua vartiovuoroihin ja linoittamiseen toivat öiset partioiret linjojen väliin. Partiointi oli varsin suosittua ja lähtijöitä jouduttiin joskus jopa arpomaan, koska halukkaita oli enemmän kuin mitä saatettiin ottaa mukaan. Yleensä öiset hiippailut tapahtuivat ilman, että laukaustakaan ammuttiin.

Rintamaelämään kuuluvat taistelutappioiden lisäksi sairaudet ja syöpäläiset. Suurin riesa Misse-joen rintamalla oli punatauti. Kesän aikana pataljoona menetti noin 30 miestä. Lukuun sisältyvät kaatuneet, sairastuneet, haavoittuneet ja loikkarit. Lisäksi joukosta poistettiin epäluotettavaa – tai sellaisena pidettyä – ainesta siirtämällä heitä siviilitöihin tai Hampurin Altona-Bahrenfeldtin tykistövarikolle, joka oli käytännössä työleiri.

Missen soilta Riianlahden mäntykankaille

Elokuun lopulla pataljoona siirrettiin pois Misse-joelta Riianlahden rannikolle. Mäntykankainen ympäristö oli miellyttävämpää kuin Misse-joen vetinen ja lohduton suomaisema.

RUTH MUNCK JA SAARA RAMPANEN

ITÄRINTAMAN selustassa olleeseen 8. armeijan Sotilassairaala 55:een Mitaussa (Jelgava) oli sijoitettu runsaasti haavoittuneita ja sairastuneita jääkäreitä. Heitä oli hajallaan myös muissa sotasairaloissa. Hoitoon joutuminen haavoittumisen tai sairastumisen takia oli kova paikka erityisesti sellaisille jääkäreille, joiden saksan kielen taito oli puutteellinen tai se puuttui tyystin. Ja tällaisia jääkäreitä oli paljon. He saattoivat joutua ympäristöön, jossa kukaan ei ymmärtänyt heitä.

Kun Mitauhun saapui kaksi kolmekymmenvuotiaista suomalaista sairaanhoitajaa, **Ruth Munck** (1886–1976) ja **Saara Rampanen** (1886–1974), oli suomalaisten helpotus suuri. Heidän saapumisensa sairaalaan oli kuin taivaan lahja sairaalaan joutuneille jääkäreille. Schwesterit pystyivät selvittämään tehokkaasti monet sellaiset ongelmat, joihin puutteellinen kielitaito oli miehet saattanut.

Hoitajat palasivat Suomeen jääkäreiden pääjoukon mukana *Arcturus*-laivalla 25. helmikuuta 1918.

Ruth Munck osallistui myös suomalaisten SS-miesten hoitamiseen sotasai-

raaloissa 1941–42. Hän liikkui Saksassa, Puolassa, Itävallassa, Tšekkoslovakiassa, Elsass-Lothringenissa ja Luxemburgissa. Rampanen puolestaan palveli pohjoisen sotasairaloissa, joissa oli saksalaisia sotilaita potilaina. Sodan jälkeen Rampanen siirtyi Yhdysvaltoihin, josta hän palasi Suomeen vuonna 1948 ja palveli sairaanhoitoalalla ja lopuksi yksityissairaanhoitajana aina 85-vuotiaana vuonna 1971 tapahtuneeseen eläköitymiseensä asti.

Munck sai sodan jälkeen kuritushuone-tuomion maanpetoksesta siirryttyään sodan lopussa tuomion mukaan saksalaisten palvelukseen. Hänen todettiin värjänneen suomalaisia naisia erilaisiin tehtäviin Kolmannen valtakunnan palvelukseen, muun muassa vakoilemaan Suomea, joka oli nyt käytännössä sodassa entistä liittolaistaan vastaan. Munck kuoli täytettyään 90 vuotta vuonna 1976. Lähes elämänsä loppuun asti vapaaherratar Munck järjesti entisille SS-miehille tapaamisia kotonaan. Hän kiisti syyllystyneensä maanpetokseen.

JK

Ruth Munck
(1886–1976)

Puolustettavaksi tuli viiden kilometrin levyinen rantakaistale.

Jääkärien saapuminen uudelle vastuualueelle tapahtui dramaattisesti. Alueella varauduttiin saksalaisten rintaman taakse suuntautuvaan venäläisten maihinnousuun. Pataljoona saikin heti saapumisen jälkeen käskyn kaivautua Riianlahden rantatörmään. Puolustettavaksi tuli viiden kilometrin levyinen rantakaistale. Oletettiin, että Riianlahdella liikkunut venäläinen panssarilaiva *Slava* johtaisi tulossa olevaa maihinnousua.

Maihinnousu pysyi kuitenkin huhujen tasolla, ja pataljoona sai asettua rauhassa uudelle vastuualueelleen. Se käsitti pitkän Riianlahden rantaa ja lisäksi runsaan kahden kilometrin osan rintamalinjaa rannasta sisämaahan päin. Se oli Saksan itärintaman pohjoisin kohta, ja jääkärit saattoivatkin sanoa, että Suomesta heidät erotti enää vain meri.

Pataljoona oli sillä alueella, mihin nykyään kaikki jääkäreiden jäljille tehdyt matkat suuntautuvat. Riianlahden rannalle on pystytetty vielä näkyvissä olevien taisteluhautojen kohdalle jääkäreiden muistoksi Salpa-linjalta tuotu panssariesitekiivi. Muutaman sadan metrin päässä,

Klapkalnciemsissa, on puolestaan saksalainen sotilashauta, jossa on myös viiden jääkärin viimeinen leposija. Ennen sotia pystytetty hautamonumentti purettiin neuvostokomennon aikana, ja sen kivet käytettiin Tukkumiin pystytetyn Leninin patsaan jalustaan. Vuoden 1991 jälkeen suomalaiset rakensivat muistomerkin entiselleen.

Taistelutoiminta uudella vastuualueella oli huomattavasti aktiivisempaa kuin Misse-joella. Ei-kenenkään-maa oli kaipaampi, paikoin vain 200–300 metriä. Pataljoona otti vastaan uudet asemansa 14. syyskuuta, ja jo seuraavana päivänä saatiin ensimmäinen sankarivainaja, kun kraanaatinsirpale tappoi yhden jääkärin.

Siperialaiset

Toisin kuin ennen suomalaisia Missellä olleet vanhat nostomiehet, Riianlahdella kaistaa ennen jääkäreitä puolustanut itäpreussilainen jääkäripataljoona ei ollut pidättynyt hännämästä vastassaan olevia venäläisiä. Rintaman toisella puolella oli valiojoukkona pidetty siperialainen

Tarkk'ampujarykmentti 55, joka oli pait-si aktiivinen myös liipaisinherkkä.

Jo kuuden päivän päästä tuli lisää tappioita, kun venäläinen partio onnistui yllättämään linnoitustöitä tehneet jääkäripioneerit ja surmasi näistä kaksi.

Pataljoonan saksalaiset upseerit päättivät marraskuussa kokeilla länsirintamalla käyttöön otettua iskuryhmätaktiikkaa vanginsieppaukseen. Samalla testattiin aiemmin pahasti purnanneen 3. komppanian lojaalisuutta. Yllätys oli suuri, kun 11 vapaaehtoista etsittäessä valmiina tehtävään olikin 60–70 miestä. Purnausta olikin tainnut johtua huonosta kohtelusta ja turhautumisesta eikä taisteluhalon puutteesta.

Yöllä tehdyn iskun teki kolme neljän miehen partiota. Varsinaiset kaksi iskijää, heistä toinen entisen puolustusvoimain komentajan, kenraali **Gustaf Hägglundin** isä, itsekin myöhempi kenraali **Woldemar Hägglund**, oli aseistettu pistooleilla ja tikareilla. Heitä seurasi kaksi jääkäriä, joilla oli henkilökohtaisen kiväärin lisäksi piikkilankasakset ja kirveet esteiden raivaamiseen. Partion kummallakin puolella oli neljän miehen tukipartiot, joilla oli runsain mitoin käsikranaatteja. Kun oli päästy alle kymmenen metrin päähän vihollisen taisteluhaudasta, syydettiin hautaan käsikranaatteja. Samaan aikaan tykistö ampui iskun aseman taakse estäen apujoukkojen tulon. Hägglund ja jääkäri **Gadolin** syöksyivät taisteluhautaan ja

SIKORSKYN ILJA MUROMETS

(ven. Илья Муромец) eli Sikorsky S-22 oli aikansa suurin pommikone. Se oli ensimmäinen nelimoottorinen "strateginen" pommittaja. Kone suunniteltiin vuonna 1912 alunperin ylelliseksi matkustajakoneeksi. Konetta valmistettiin Riiassa aivan jääkärien edustalla. S-22:ssa oli vallankumouksellisesti sisäinen pommikuilu, johon mahtui 300-800 kilon pommikuorma.

KORTINPELUUTA

Riiianlahdella syksyllä 1916. Alla rantamaisemaa Riiianlahdelta.

Rintaman molemmilla puolilla käytettiin tarkka-ampujia...

ampuivat kolme venäläistä. Neljäs nosti kätensä, ja hänet otettiin vangiksi. Omia tappioita tuli yksi haavoittunut. Miehen käteen osui luoti juuri silloin, kun hän oli heittämässä käsikranaattia. Kranaatti putosi maahan ja haavoitti vakavasti heittäjäänsä.

Uuden taktiikan lisäksi saivat jääkärit syksyn mittaan kokemusta myös uusien aseiden käytöstä. Rintaman molemmilla puolilla käytettiin tarkka-ampujia, mikä opetti pitämään pään matalalla, kun liikuttiin taisteluhaudassa. Niinpä jääkäritkin pääsivät kokeilemaan ja myös käyttämään kiikariväärejä. Kokemuksista saatiin myös miinanheitin eli kranaatinheitin esi-isän käytöstä silloin tällöin toistuvien hyökkäysten torjunnassa.

Maailman suurin pommikone

Näiden ajoittaisten melko vähäisin voimin tehtyjen venäläisten hyökkäysten lisäksi saivat jääkärit kokea myös raskasta tulta. JP27:n alueelle putosi 24. marraskuuta 2 400 kranaattia. Esimakua saatiin

KONEKIVÄÄRILLÄ RIIIANLAHDELLA

poseerataan. Riiianlahdella kuiva mäntykangas antoi hyvät mahdollisuudet kunnolliseen linnoittamiseen ja kaivautumiseen. Maasto oli myös terveellisempää kuin Tirulin rämeet. Juoksuhaudat ovat yhä nähtävissä maastossa lähellä Klakalnciemsin muistomerkkiä. Mutta sata vuotta sitten meren toisella puolella isänmaa odotti vapauttajiaan.

myös ilmapommituksista. Niiden vaikutus jäi kuitenkin vähäiseksi, vaikka pommituksiin osallistui muutaman kerran myös maailman siihen aikaan suurin pommikone, nelimoottorinen Ilja Muromets.

Jääkäripataljoonan tykkijaos oli ainoa laatuinen ilmiö Saksan ensimmäisen maailmansodan pataljoonissa. Olihan tavoitteena antaa suomalaisille laaja koulutus kaikkien aselajien toiminnan hahmottamiseksi tulevaa vapaustaistelua varten. Joulukuussa tykistön vahvuus tuplattiin, kun pataljoonaan tuotiin kaksi 105 mm:n, saksalaisittain 10,5 cm:n haupitsia lisää. Pataljoonalla oli nyt tykkipatteri. Näin muodostunut tyksikkö oli nimeltään Saksan kenttätykistön erillinen patteri 942, mutta se kuului orgaanisesti jääkäripataljoonaan, ja sen miehistö toisin kuin tykkimiehet muuten käyttivät jääkärien kenttäpukua ja koulutushaaraväriä.

Kuten Misse-joella myös Riiianlahdella jääkäripioneerit olivat ahkeria linnoittajia. Niinpä he joulukuussa 1916 lähtiessään jättivät runsaan raatamisen tuloksena erinomaisesti rakennetut asemat, joista yhä näkyy jälkiä maastossa Riiianlahden kauniilla rantatörmällä.

Rautaristi

Riiianlahden rannikkoasemissa ollessaan pataljoona joutui tähtisateen kohteeksi. Kaikkiaan 28 jääkärin rintaan kiinnitettiin toisen luokan rautaristi. Huomattava osa risteistä oli myönnetty jo aiemmin Misse-joella tai Schmarde- nissa osoitetun kuntoisuuden perusteella. Kaikkiaan 52 jääkäriä sai rautaristin.

Jääkärien taistelutappiot Riiianlahdella olivat viisi kaatunutta, 26 haavoittunutta yksi kadonnut.

Jääkäripataljoona oli sekä Misse-joella että Riiianlahdella kolmisen kuukautta eli yhteensä puoli vuotta, kun se 13. joulukuuta 1916 luovutti asemansa. Pataljoona saapui junalla Libaun (Liepaja) varuskuntakaupunkiin 15. joulukuuta torvisoittokunnan vastaanottamana. Mutta eivät jääkärit sen enempää kuin muutkaan saattaneet aavistaa, kuinka lyhyeksi heidän asumisensa kasarmeissa jäisi.

JÄÄKÄRI KARL-ERIK ÅKERMAN

haavoittui lokakuun 14. päivänä 1916.

NUKU RAUHASSA -ARPA

Arpajaistuotot menevät
vapaaehtoisen maanpuolustus-
ja turvallisuustyön hyväksi.

HYÖDYNÄ JÄSENETU:

Osta kuusi arpaa viiden hinnalla (30 €)! Voit voittaa auton tai unelmaloman.

>> nukurauhassa-arpa.fi/jasen

Suomen sotilaat.

Vapaaehtoisen maanpuolustustyön ansiomitali

Pronssimitalin voi
esittää tai anoa myös
itselleen, jos mitalisääntöjen
ehdot täyttyvät.

Hopeamitali myönnetään
erityisansioista ja vain
ulkopuolisesta esityksestä.

Lunastushinnat ovat
45 € + postikulut (pronssi) ja
130 € + postikulut (hopea).

Hakemuslomakkeita ja sääntöjä voi
tilata Suomen Sotilaasta tai tulostaa
lehden kotisivuilta osoitteesta:
www.suomensotilas.fi

Suomen Sotilaan

PANSSARIT

Suomen Sotilaan PANSSARIT kertoo panssarivaunun satavuotisen historian suuret hetket. Yli sata sivua reilun sadan vuoden koneöljyn ja ruudin tuoksuista historiasta. Koeajoja ja testejä sekä maan parhaiden asiantuntijoiden kirjoituksia panssarihistoriasta, -tekniikasta ja taktiikasta.

Mukana upea, värillinen SA-panssarikalenteri.

7.11. vain Lehtipisteessä

Kesäkuu 2018

Keskiviikko	Torstai	Perjantai	Lauanantai	Sunnuntai
6*	7	1	2	3
14	8	9	10	11
21	15	16	17	18
28	22	23	24	25
	29	30		

Myynnissä 7.11. alkaen vain Lehtipisteessä • Hae omasi